

Buitenlandse studenten onder een Gronings dak *Een markt- en toekomstverkenning*

Afstudeeronderzoek

Rijksuniversiteit Groningen
Faculteit der Ruimtelijke Wetenschappen
Jasper Bakker

Groningen, september 2005

Buitenlandse studenten onder een Gronings dak
Een markt- en toekomstverkenning

Rijksuniversiteit Groningen
Faculteit der Ruimtelijke Wetenschappen
Jasper Bakker

2004 - 2005

Titelblad

Afbeeldingen internationale studentenhuizen:

Links: Moesstraat

Rechts (v.b.n.b): Kornoeljestraat, Melkweg/Kraneweg, Nijenborgh, Albertine Agnesplein
en Blekerslaan

Voorwoord

Deze afstudeerscriptie is geschreven in het kader van mijn afstuderen aan de Faculteit der Ruimtelijke Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen. Het vormt het afsluitende deel van de studie Sociale Geografie en Planologie met de afstudeerrichting Economische Geografie.

Het rapport richt zich op de huisvesting van buitenlandse studenten in de stad Groningen, in het heden en in de toekomst.

Ten behoeve van dit onderzoek liep ik een aantal maanden stage bij woningcorporatie In te Groningen. Daarnaast heb ik, in het kader van het Socrates-Erasmus uitwisselingsprogramma, een drietal maanden in de Engelse studentenstad Reading doorgebracht. Een klassiek voorbeeld van participerend onderzoek, gezien ik daar het leven als zijnde een buitenlandse student heb mogen ervaren. De kennis en ervaring die ik daar heb opgedaan zijn aangewend voor een vergelijking met de situatie in Groningen. Dankzij deze periode kan ik me goed verplaatsen in de denkwereld van de buitenlandse student. Wellicht plaatst dit de onderzoeksresultaten en gedane beweringen in een beter perspectief.

Studentenhuisvesting blijkt een dynamisch begrip. Bij de huisvesting van buitenlandse studenten komt er nog wat extra's bij kijken. Het onderzoek bleek dan ook een boeiende aangelegenheid. Echter, de dynamiek van dit onderzoeksterrein had ook nadelige gevolgen. De actualiteit bleek de nieuwsaarde van rapport wel eens in te halen. Dit ging ten koste van het onderzoeksproces, met als gevolg dat het tijdpad zijn oorspronkelijke lengte oversteeg.

Mijn dank gaat in het bijzonder uit naar drie mensen. Om te beginnen naar Paul van Steen, mijn afstudeerbegeleider van de RUG. Zijn steun was onmisbaar. Daarnaast gaat mijn dank uit naar Ron Jeukens en Ageeth Oskam van corporatie In. Hun ondersteuning, input en begeleiding heb ik zeer gewaardeerd.

Rest mij nog mijn familie en vrienden te bedanken voor alle steun die zij mij, op wat voor manier dan ook, geboden hebben.

Groningen, september 2005

Jasper Bakker

Samenvatting

Dit rapport richt zich op de huisvesting van (toekomstige) buitenlandse studenten in de stad Groningen. Aan de orde komen verwachte aantal buitenlandse studenten, hun woonwensen, hun verwachtingen, internationalisering van het Hoger Onderwijs, het huidige huisvestingsaanbod voor buitenlandse studenten en visies, ambities en scenario's voor de toekomst, waar mogelijk gestaafd met cijfermatige onderbouwing. Het rapport, een afstudeeronderzoek bij de Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen van de RUG, is geschreven in opdracht van de Groninger woningcorporatie In.

In aansluiting op de internationale ontwikkelingen op het gebied van onderwijs en onderzoek, richten ook de twee Hoger Onderwijs instellingen in Groningen, te weten de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) en de Hanzehogeschool Groningen (HG), zich in toenemende mate op internationalisering. Beide zijn voornemens om meer buitenlandse studenten aan te trekken. Dit is de afgelopen jaren al gebleken. Alle tekenen wijzen op een verdere groei van deze specifieke studentengroep. De groep wijkt op een aantal punten af van de Nederlandse student. Buitenlandse studenten hebben meteen bij aankomst in Groningen onderdak nodig, meestal voor een (relatief korte) bepaalde tijd; zij huren meestal via een intermediair; zij hebben behoefte aan gemeubileerde woonruimte, en mogelijk hebben zij ook andere woonwensen en verwachtingen. Dit geldt in het bijzonder voor studenten die korter dan één jaar in Groningen studeren. De buitenlandse studenten die langer dan één jaar in Groningen verblijven, kunnen na die periode niet meer via het Housing Office – een door RUG en HG opgerichte en gesubsidieerde organisatie belast met de huisvesting van buitenlandse studenten voor de periode van maximaal één jaar - gehuisvest worden en komen op de algemene kamermarkt terecht. De verwachting is dat de groep buitenlandse studenten met een verblijfsduur van méér dan één jaar in Groningen in omvang zal toenemen. Aannemelijk is dan ook dat de krappe kamermarkt van de laatste jaren met een grotere vraag van deze studentengroep te maken zal krijgen.

Het aandeel buitenlandse studenten op de in de stad Groningen woonachtige totale studentenpopulatie ligt rond de 17,5% (2004). Afhankelijk van de definitie, bevonden er zich in 2004 circa 6000 buitenlandse studenten in Groningen waarvan circa 2/3 deel als 'lang-studerend' (langer dan één jaar) beschouwd wordt. Wel moet worden aangetekend dat een groot aantal van deze 6000 studenten zich als "Nederlandse" student gedraagt: zij spreken Nederlands; velen hebben in Nederland de middelbare school doorlopen voordat zij aan hun studie aan de RUG of HG beginnen; zij worden niet via het Housing Office (HO) aan woonruimte in Groningen geholpen. Het aantal rechtstreeks uit het buitenland afkomstige studenten dat in aanmerking komt om door het HO aan huisvesting te worden geholpen, kan voor 2004/2005 worden geschat op 1700.

De opvang van buitenlandse studenten was de laatste jaren nadrukkelijk in het nieuws. De capaciteit van het Housing Office bleek niet elk jaar voldoende, met wachtlijsten, noodoplossingen en ontevreden studenten als gevolg. Het HO beheert een tiental internationale studentenhuizen en is tevens bemiddelaar op de particuliere markt. Het functioneren van het HO is mede afhankelijk van de kwaliteit van de input van prognosecijfers die de RUG en de HG voortbrengen.

Het maken van prognoses blijkt met een grote mate van onzekerheid gepaard te gaan.

Die onzekerheid is er ook aan de aanbodzijde. Het vaste bestand van de HO wisselt vrijwel jaarlijks van capaciteit vanwege sloop, verbouw en / of aankoop. Bovendien blijkt ook niet elk pand even geschikt, en dus even goed gewaardeerd te worden. In het licht van die onzekerheid en het niet optimale vertrouwen tussen de centrale regie van de RUG en enkele van haar faculteiten, wordt het bestaan van enkele (door die faculteiten zelf geregelde) huizen voor buitenlandse studenten verklaarbaar.

Een enquête onder 200 buitenlandse studenten wijst uit dat het merendeel van de buitenlandse studenten over het algemeen tevreden is over de geboden woonruimte en leefomgeving (met uitzondering van de algemene faciliteiten). Er is wel een onderscheid tussen de studenten uit westerse landen en die uit niet-westerse landen. De eerstgenoemde groep blijkt meer tevreden. Daarnaast blijken studenten die korter dan een jaar studeren meer tevreden dan degenen die langer in Groningen verblijven.

Waar de wensen van buitenlandse studenten in vergelijking met Nederlandse studenten niet afwijken op het gebied van locatie (centrum en rond de onderwijsinstellingen), verschilt deze wel qua kamertype. Waar meer dan de helft van de Nederlandse studenten aangeeft het liefst in een zelfstandige één of twee kamerwoning te willen wonen, geven buitenlandse studenten de voorkeur aan een onzelfstandige, gemeubileerde wooneenheid.

Op het gebied van informatievoorziening over de huisvestingsmogelijkheden liggen ook nog kansen. Een case studie in het Engelse Reading laat zien hoe het anders kan.

Vraag en aanbod komen aldus niet helemaal overeen, op zowel het kwantitatieve als het kwalitatieve vlak. Het zicht op de precieze omvang van de vraag naar kamers wordt bemoeilijkt doordat allerlei uiteenlopende studentenaantallen (kunnen) worden gegenereerd, gebaseerd op verschillende uitgangspunten, definities, peildata en ambitieniveaus. Ondanks de onzekerheden, allerlei denkbare externe ontwikkelingen en het niet vastomlijnde cijfermateriaal, geeft dit rapport drie mogelijke scenario's betreffende het aantal buitenlandse studenten voor het jaar 2010. De drie denkbare scenario's zijn gebaseerd op een afvlakkende-, middelmatige- en extreme groei van het aantal buitenlandse studenten in Groningen. Vanzelfsprekend zijn de uitkomsten afhankelijk van de gestelde groeipercentages. Bij een middelmatige groei van het aantal lang studerende en een lichte groei van het aantal kort studerende zijn er in 2010 circa 9650 buitenlandse studenten (tegenover 6000 in 2004).

Met de huisvesting van (buitenlandse) studenten zijn vele actoren betrokken. De belangrijkste zijn de gemeente, de onderwijsinstellingen, de corporaties en het HO. Zij kunnen gezamenlijk oplossingen creëren en sturing geven aan ontwikkelingen op de kamermarkt. Een vijftal gewenste aanpassingen zijn het (1) realiseren van meer kamers, (2) meer kamer- en prijsdifferentiatie, (3) het verbeteren van het huisraad van de internationale studentenhuizen, (4) het tegemoet komen aan de informatiebehoefte die er bestaat onder buitenlandse studenten en (5) een betere registratie van buitenlandse studenten.

Corporatie In verhuurt een vijftal panden aan het HO en ook rechtstreeks kamers aan buitenlandse studenten. De corporatie kan een bijdrage leveren aan de huisvestingsmarkt voor buitenlandse studenten door nieuwe kamerpanden te realiseren, bestaande gebouwen tot kamerpanden te verbouwen, leegstaande gebouwen beschikbaar te stellen, de sloopopgave te vertragen en / of tijdelijke woonruimte te creëren. Kamer- en prijsdifferentiatie zijn aanbevelenswaardig. Corporatie In zou tevens andere samenwerkingsvormen met de HO kunnen aangaan en of toenadering kunnen zoeken met andere corporaties.

Inhoudsopgave

1. Doel en achtergronden van het onderzoek.....	6
1.1 Achtergronden.....	6
1.2 Probleem-, doel- en vraagstelling.....	9
1.3 Onderzoeksmethoden.....	10
1.4 Leeswijzer.....	11
2. De Stad Groningen: internationale studentenstad.....	12
2.1 Nieuwe universitaire onderwijsstructuur.....	12
2.2 Internationaliseringbeleid Rijksuniversiteit Groningen.....	12
2.3 Internationaliseringbeleid Hanzehogeschool Groningen.....	14
2.4 Toegenomen mobiliteit.....	15
2.4.1 Nederland.....	15
2.4.2 Groningen.....	17
2.5 Conclusie.....	19
3. Huisvesting voor internationale studenten in Groningen.....	20
3.1 Het huidige aanbod.....	20
3.2 Het aanbod in de nabije toekomst.....	27
3.3 Methodiek prognosesysteem RUG-faculteiten.....	28
3.4 Conclusie.....	29
4. Verwachtingen, waardering en woonwensen.....	30
4.1 Waardering huisvesting.....	31
4.2 Invloed verblijfsduur en regio van herkomst.....	34
4.3 Hebben buitenlandse studenten andere woonwensen?.....	35
4.4 Conclusie.....	37
5. Internationale studentenhuysvesting: lessen uit Reading.....	38
5.1 Reading en zijn campusterreinen.....	38
5.2 Het Britse hogere onderwijs.....	38
5.3 The University of Reading.....	39
5.4 Prognoses en woonsatisfactie buitenlandse studenten.....	41
5.5 Relevante ervaringen voor Groningen.....	42
6. De toekomstige markt.....	43
6.1 Verkregen inzichten.....	43
6.2 Drie scenario's.....	45
6.3 Betrokken actoren.....	49
6.4 Gewenste aanpassingen en oplossingsstrategieën.....	49
6.5 Corporatie In.....	52
7. Conclusie.....	53
Bijlagen.....	54
Referenties.....	60

Lijst met tabellen en figuren

Tabellen

Tabel 1.1: Opgave huisvesting buitenlandse studenten bij het Housing Office.....	6
Tabel 2.1: Aantallen (buitenlandse) studenten (HO) 1998-99 – 2001-02.....	15
Tabel 2.2: Land van herkomst buitenlandse studenten (2001-02).....	16
Tabel 2.3: Verwachting aantal buitenlandse studenten RUG en HG in Groningen.....	17
Tabel 2.4: Instroom buitenlandse RUG studenten in 2002, 2003 en 2004.....	18
Tabel 2.5: Categorieën buitenlandse RUG studenten en promovendi in 2004.....	18
Tabel 4.1: Onderzoekspopulatie.....	30
Tabel 4.2: Relatie mate van tevredenheid huidige accommodatie en afkomst.....	34
Tabel 4.3: Relatie mate van tevredenheid huidige accommodatie en verblijfsduur.....	34
Tabel 5.1: Studentenaantallen: undergraduate versus postgraduate.....	40
Tabel 5.2: Studentenaantallen: home fee- versus overseas fee paying.....	40
Tabel 6.1: Totaal aantal studenten RUG en HG in 2004-2005 en 2010.....	45
Tabel 6.2: Totaal aantal studenten in 2004-2005 en 2010 (prognose en trend).....	45
Tabel 6.3: Drie mogelijke scenario's voor het aantal langer dan één jaar in Groningen studerende buitenlandse studenten in 2010.....	46
Tabel 6.4: Drie mogelijke scenario's voor het aantal korter dan één jaar in Groningen studerende buitenlandse studenten in 2010.....	47

Figuren

Figuur 2.1 – Totaal aantal buitenlandse studenten in Hoger Onderwijs.....	16
Figuur 2.2 – Ontwikkeling aantal buitenlandse studenten per land.....	17
Figuur 3.1 – Locaties internationale studentenhuizen.....	25
Figuur 4.1a – Verwachting/waardering van de internationale studentenhuizen.....	31
Figuur 4.1b – Verwachting/waardering van de internationale studentenhuizen.....	31
Figuur 4.2 – Tevredenheid over accommodatie.....	32
Figuur 4.3 – Voorkeur huisgenoten.....	33
Figuur 4.4 – Voorkeur voor type student als huisgenoot.....	34
Figuur 4.5 – Favoriete woonlocatie.....	36
Figuur 5.1 – Reading's campusterreinen.....	38
Figuur 5.2 – Tevredenheid over accommodatie.....	41
Figuur 5.3 – Tevredenheid over huurprijs.....	41
Figuur 6.1 – Weergave groei en huisvestingsaanvragen.....	48

1. Doel en achtergronden van het onderzoek

Dit hoofdstuk gaat in op de achtergronden van dit onderzoek en maakt de aanleiding daartoe duidelijk. De structuur van het onderzoek is gebaseerd op een probleem-, doel- en vraagstelling, welke in dit hoofdstuk getoond worden. De gebruikte onderzoeksmethoden worden uiteengezet in de derde paragraaf. Verder volgt er een leeswijzer die aangeeft in welk hoofdstuk de onderzoeksvragen behandeld worden.

1.1 Achtergronden

Sinds de vastlegging van de Bolognaverklaring¹ in 1999 wint het begrip internationalisering binnen het Hoger Onderwijs steeds meer aan betekenis. Doel van de verklaring is de verschillende studieprogramma's in Europa beter op elkaar aan te laten sluiten en zo de mobiliteit van studenten, afgestudeerden en universitaire docenten en onderzoekers te vergroten. Dit alles ter bevordering van de samenwerking binnen het hoger onderwijs.

Universiteiten en Hogescholen stimuleren en faciliteren aldus grensoverschrijdende samenwerking en sturen aan op een toenemende mobiliteit van studenten, docenten en onderzoekers. In de loop der jaren gaan er steeds meer Nederlandse studenten voor studie en onderzoek naar het buitenland. Omgekeerd is het aantal buitenlandse studenten² in Nederland de laatste jaren ook toegenomen en men gaat er vanuit dat deze toename zich voort blijft zetten. Dit geldt ook voor de stad Groningen (zie tabel 1.1).

Tabel 1.1: Opgave huisvesting buitenlandse studenten bij het Housing Office

september 2003	531 (realisatie)
september 2004	616 (realisatie)
september 2005	738 (opgave voor huisvesting)

Bron: RUG (College van Bestuur), *voortgang huisvesting buitenlandse studenten* (2005)
Toelichting: het gaat hier om de opgave voor enkel de septembermaand; het feitelijke aantal buitenlandse studenten dat op jaarbasis via het HO gehuisvest wordt ligt vele malen hoger

Uit cijfers van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) over de afgelopen jaren blijkt dat het niet eenvoudig is het aantal buitenlandse studenten in te schatten. Faculteiten dienen op meerdere momenten per jaar een schatting door te geven en deze blijken lang niet altijd accuraat. Het maken van prognoses gaat gepaard met een grote mate van onzekerheid. Hiervoor zijn diverse oorzaken aan te voeren; als bijvoorbeeld het feit dat faculteiten simpelweg niet kunnen inschatten hoeveel buitenlandse studenten mogelijk geïnteresseerd zijn in een al dan niet nieuw opgestart studieprogramma, het feit dat studenten zich bij meerdere universiteiten inschrijven en zich al dan niet laat aanmelden, annuleringen, problemen met het verkrijgen van een visum, enzovoort. De totale opgave van buitenlandse studenten bepaalt samen met de al aanwezige buitenlandse studentenpopulatie de vraag naar gemeubileerde

¹ In de Bolognaverklaring is onder andere de totstandkoming van een Europese Hoger Onderwijs Ruimte vastgelegd. Er zijn afspraken vastgelegd over de harmonisering van de opbouw van het Europese hoger onderwijs, de invoering van de bachelor-master-structuur. De beginselverklaring is ondertekend door 29 Europese ministers van onderwijs in Bologna op 19 juni 1999.

² In dit rapport wordt onder een buitenlandse student verstaan; een bij de RUG of Hanzehogeschool ingeschreven student die niet over de Nederlandse nationaliteit beschikt

kamers. Vraag en aanbod van huisvesting voor buitenlandse studenten blijken de laatste jaren niet altijd in overeenstemming.

Waar de reguliere woningmarkt als complex mag worden aangemerkt geldt dit zeker voor de woningmarkt voor buitenlandse studenten. Deze complexiteit komt tot uiting vanwege verschillende factoren. De meeste buitenlandse studenten hebben als zijnde huurder geen direct contact met de verhuurder, maar met een intermediair. In Groningen is dit het Housing Office (HO). Via het HO kunnen buitenlandse studenten maximaal één jaar een kamer huren. Daarnaast hebben buitenlandse studenten ook behoefte aan gemeubileerde kamers.

De stichting beheert een tiental internationale studentenhuizen en heeft daarnaast een vlottend bestand³ van circa 200 bedden. Echter, het aanbod van bedden blijkt niet elk jaar voldoende. Naast de vermelde onzekerheden van de vraagkant blijken deze dus ook te bestaan aan de aanbodzijde. Niet elk pand is even geschikt en enkele panden zijn tijdelijk en dienen als noodoplossing. Zo valt in de zomer van 2005 de capaciteit van de Basaltflat weg. Het gaat hier om 168 bedden. Gezien er ook dit kalenderjaar (2005) een autonome toename van het aantal buitenlandse studenten te verwachten valt, bestaat er dus een extra zware opgave om deze studenten te kunnen huisvesten.

Waar Groningen voor lange tijd bekend stond als een stad waar men vrij eenvoudig aan een kamer kan komen, is de laatste jaren sprake van een ommekeer. De situatie van de Groninger kamermarkt wordt krappere; er is sprake van een kwantitatieve woningnood. Deze wordt veroorzaakt door verscheidene factoren als bijvoorbeeld een gebrekkige doorstroming op de huizenmarkt en een groeiend aantal studenten. Die gebrekkige doorstroming zorgt voor de lange wachtlijsten bij de woningcorporaties. Een van de gevolgen is dat studenten genoodzaakt zijn langer hun kamer te betrekken, wat weer leidt tot (kwalitatieve) woningnood onder eerstejaars studenten (Gemeente Groningen, Studentenhuisvesting Nu en Straks, 2003).

Daar waar Nederlandse studenten beter in staat zijn voor tijdelijke huisvesting te kunnen zorgen en er bijvoorbeeld voor kunnen kiezen langer in het ouderlijke huis te wonen, hebben buitenlandse studenten deze opties niet en dienen zij bij aankomst gehuisvest te worden. De laatste jaren blijkt echter dat niet elke buitenlandse student op een geschikte locatie gehuisvest kan worden. Noodoplossingen als de bouw van campus Nijenborgh en het voorstel om buitenlandse studenten op Groningen Airport Eelde te huisvesten geven aan hoe nijpend de situatie in sommige periodes kan zijn. Daarnaast komt het voor dat het studenten wordt afgeraden naar Groningen te komen en of wordt men verzocht in een later stadium te komen vanwege een gebrek aan geschikte huisvesting.

Vanzelfsprekend heeft elke studentenstad te maken met zijn eigen problematiek. Toch zijn er mogelijk overeenkomsten te bespeuren en zou men van elkaars kennis gebruik kunnen maken. In het kader van dit onderzoek is er een vergelijkend onderzoek gedaan in de Engelse studentenstad Reading in de periode september – december 2004. Informatie is verkregen door middel van

³ Kamers op de particuliere markt

interviews met enkele mensen van de universiteit, notities en een kleinschalige enquête onder buitenlandse studenten.

Dit onderzoek richt zich op de toekomstige huisvesting van buitenlandse studenten in de stad Groningen. Buitenlandse studenten kunnen worden gezien als een subgroep van de totale studentenpopulatie. Wat betreft huisvesting bevinden zij zich over het algemeen op een andere markt dan de Nederlandse student en is er geen sprake van concurrentie. Dit vanwege een mogelijk afwijkend verwachtingspatroon, een mogelijk afwijkend leefpatroon en mogelijk afwijkende woonwensen (meubilair, voorzieningen, huisgenoten etc.). Dit geldt in mindere mate voor buitenlandse studenten die voor een langere periode in Groningen verblijven (langer dan een jaar).

Het onderzoek is gehouden in het kader van een stage bij woningcorporatie In. In is de op één na grootste woningcorporatie van de stad Groningen⁴. Studentenhuisvesting is één van hun werkgebieden. Wat betreft deze specifieke huisvestingsmarkt is In wel de grootste corporatie van Groningen.

In heeft de ambitie dé studentenhuisvester van Groningen te worden. Een studententeam draagt hier de verantwoordelijkheid voor (In - Verslag projectgroep Studenten, 2004). In bezit ongeveer 3304 kamers (juli 2005). Het gaat hier om 3026 onzelfstandige/zelfstandige kamers, 216 kamers die aan het HO verhuurd worden en 60 kamers die beheerd worden op Groningen Airport Eelde. De corporatie heeft belang bij informatie over de toekomstige ontwikkelingen wat betreft studentenaantallen, type student, woonwensen en verwachtingen aangaande huisvesting. Met dergelijke informatie kan de corporatie beter op verwachte ontwikkelingen inspelen en zo minder risico lopen bij besluitvorming. Op basis van dergelijke informatie worden ook prestatie-afspraken gemaakt.

De Stichting Huisvesting Buitenlandse Studenten Groningen (SHBS-G, nu Housing Office⁵) huurt een aantal panden van In en mede daardoor heeft de corporatie te maken met buitenlandse studenten. Daarnaast verhuurt In ook rechtstreeks kamers aan buitenlandse studenten, gezien zij maximaal een jaar bij de Housing Office mogen huren en na die periode meestal bij In terecht komen. De corporatie is dan ook betrokken bij regulier overleg tussen alle in Groningen betrokken partijen⁶ die zich met studentenhuisvesting bezighouden.

Het onderzoek heeft plaatsgevonden om in een bepaalde informatiebehoefte te voorzien. Namelijk; de behoefte aan cijfers over het te verwachten aantal buitenlandse studenten in de nabije toekomst in de stad Groningen; en de behoefte aan informatie over de mogelijk afwijkende huisvestingswensen van buitenlandse studenten in vergelijking met Nederlandse studenten. Ook van belang is het beleid van de onderwijsinstellingen en de daaruit vloeiende consequenties voor de huisvesting voor buitenlandse studenten. Mogelijk kan In aan de hand van deze informatie beter inspelen op de vraag.

⁴ De corporatie met het grootste aanbod is Nijestee

⁵ Het Housing Office (HO) werkt nauw samen met de SHBS-G (beheerder van de internationale studentenhuizen). Het HO kan beschouwd worden als het front office. Sinds 2004 wordt de term HO extern gecommuniceerd.

⁶ Te denken valt aan de gemeente, onderwijsinstellingen, corporaties, makelaars, particuliere verhuurders en studentenorganisaties

1.2 Probleem-, doel- en vraagstelling

De probleemstelling van het onderzoek luidt:

Vanwege de groei van het aantal buitenlandse studenten in de stad Groningen, is het onduidelijk of er in de nabije toekomst aan de huisvestingsvraag van die studenten kan worden voldaan. Zeker gezien het internationaliseringstreven van de RUG en de Hanzehogeschool, en de veranderende onderwijsstructuur (bachelor-master), is het wenselijk de te verwachten aantallen studenten, hun woonwensen en verwachtingen in kaart te brengen zodat corporatie In hier op in kan spelen.

De afgeleide doelstelling van het onderzoek luidt:

Inzicht te verkrijgen in de te verwachten aantallen buitenlandse studenten, alsmede hun woonwensen en verwachtingen, zodat corporatie In hier op in kan spelen.

De vraagstelling:

1. Welke ontwikkeling in het aantal buitenlandse studenten in de stad Groningen kan de komende 5 à 10 jaar worden verwacht?
 - a. Waarop zijn deze verwachtingen gebaseerd?
 - b. Waarom en voor hoe lang, zullen deze studenten naar Groningen komen?
 - c. Welke categorieën buitenlandse studenten kunnen worden onderscheiden?
 - d. Wat zal naar verwachting het aandeel van de buitenlandse studenten in de totale studentenpopulatie woonachtig in Groningen zijn?
2. Hoe kan het aanbod aan huisvesting voor buitenlandse studenten in de stad Groningen nu en in de nabije toekomst worden gekarakteriseerd?
3. Wat verwachten buitenlandse studenten van hun huisvesting in Groningen?
 - a. Hoe waarderen huidige buitenlandse studenten hun huisvesting in Groningen?
 - b. Houdt deze waardering verband met hun verblijfsduur of hun regio of cultuur van herkomst?
 - c. Waarin wijken de woonwensen van buitenlandse studenten af van de woonwensen van niet-buitenlandse studenten?

4.
 - a. Tot op welke hoogte is de huisvestingssituatie voor buitenlandse studenten in de Britse universiteitsstad Reading vergelijkbaar met die van Groningen?
 - b. Welke ervaringen betreffende het huisvesten van buitenlandse studenten in Reading zijn relevant voor de Groningse situatie?

5.
 - a. Welke kwantitatieve en kwalitatieve aanpassingen zijn, op basis van de in dit onderzoek verkregen inzichten, nodig aan het bestand aan huisvesting voor buitenlandse studenten in de stad Groningen?

 - b. Welke rol zou In kunnen spelen in het realiseren van deze aanpassingen?

1.3 Onderzoeksmethoden

Ten behoeve van dit onderzoek is een drietal onderzoeksmethoden gebruikt, te weten een literatuurstudie (veelal nota's, verslagen, rapporten), interviews en schriftelijke enquêtes onder zowel buitenlandse als Nederlandse studenten.

In de bijlage staat een overzicht van de gehouden interviews. De enquêteformulieren zijn ook in de bijlage opgenomen.

Een deel van dit onderzoek mag als participierend worden aangemerkt, gezien de onderzoeker in het kader van dit onderzoek als zijnde een Erasmus-student⁷ een drietal maanden in de Engelse studentenstad Reading heeft doorgebracht. Eén van de deelvragen gaat dan ook in op de werkwijze van *The University of Reading* en beschrijft eventuele overeenkomsten en verschillen van wijze van aanpak betreffende de huisvesting van buitenlandse studenten. Mogelijk komen hier interessante zaken aan het licht die eventueel in Groningen toegepast kunnen worden.

⁷ Het Socrates / Erasmus programma is een uitwisselingsprogramma van de Europese Unie voor het Hoger Onderwijs.

1.4 Leeswijzer

Het rapport volgt in hoofdlijnen de volgorde van de vraagstelling.

Hoofdstuk twee gaat in op de stad Groningen als internationale studentenstad. Zowel de Rijksuniversiteit Groningen als de Hanzehogeschool Groningen heeft te maken met internationalisering binnen het onderwijs en onderzoek. In dit hoofdstuk staan ook de buitenlandse studenten in Groningen centraal.

Hoofdstuk drie richt zich op onderzoeksvraag twee. Het huidige en toekomstige aanbod van huisvesting wordt hier beschreven. Tevens gaat dit hoofdstuk in op de methodiek die de onderwijsinstellingen gebruiken om het aantal buitenlandse studenten te voorspellen.

Het vierde hoofdstuk evalueert een onderzoek naar de mate van waardering die buitenlandse studenten hebben voor hun huisvesting. Afgeleid van de derde onderzoeksvraag, gaat het hier om de verwachtingen, waardering en woonwensen van buitenlandse studenten.

De ervaringen opgedaan in Reading komen aan de orde in hoofdstuk 5.

Hoofdstuk zes is afgeleid van de vijfde onderzoeksvraag. Het richt zich op de toekomstige markt voor internationale studentenhuishuizing in Groningen. Het gaat hier om de betrokken actoren, gevraagde kwaliteit en kwantiteit en de afstemming daartussen. De rol van corporatie In komt hier ook ter sprake.

De conclusie volgt in hoofdstuk 7.

2. De Stad Groningen: internationale studentenstad

Dit hoofdstuk gaat in op de stad Groningen als internationale studentenstad. Met de ondertekening van de Bolognaverklaring in 1999 slaan vele Europese universiteiten een nieuwe weg in. Zo ook Nederland en Groningen. Dit hoofdstuk gaat in op de toenemende internationalisering binnen het Hoger Onderwijs. In de stad Groningen zijn hier twee instellingen mee gebezigd; de Rijksuniversiteit Groningen en de Hanzehogeschool (HG). Het gaat hier specifiek om de invoering van de bachelor-masterstructuur (BaMa), het verscherpte internationaliseringsbeleid van het Hoger Onderwijs en de daaraan gerelateerde toegenomen mobiliteit van studenten.

In dit hoofdstuk staan ook de buitenlandse studenten in Groningen centraal.

2.1 Nieuwe universitaire onderwijsstructuur

De Rijksuniversiteit Groningen heeft de nieuwe universitaire onderwijsstructuur van Bachelor – en Masteropleidingen in het academische jaar 2002 - 2003 ingevoerd. Het doel van de invoering van deze nieuwe structuur, samen met onder meer de invoering van semesters en de vervanging van studiepunten voor European Credits, is om de verschillende studieprogramma's in Europa beter op elkaar aan te laten sluiten, de mobiliteit van studenten en afgestudeerden te vergroten en de samenwerking binnen het hoger onderwijs te bevorderen (UK - RUG Katernen, 2002).

Een Bachelorprogramma (undergraduate) omvat in Nederland de eerste drie onderwijsjaren van een universitaire studie. Het vormt een afgerond geheel. Met een Bachelordiploma kan men zonder verdere toelatingseisen in tenminste één Masterprogramma instromen. Dit Masterprogramma zou eventueel in het buitenland gevolgd kunnen worden.

Het Masterprogramma (graduate) is de afronding van de opleiding tot academicus en kan worden beschouwd als een specialisatie en verdieping in het vakgebied. Dit programma duurt één ofwel twee jaar en wordt veelal afgesloten met een eindschiptie.

2.2 Internationaliseringsbeleid Rijksuniversiteit Groningen

Deze paragraaf, behoudens daar waar anders aangegeven, is gebaseerd op informatie uit de nota *In focus brengen – Strategisch communicatiebeleid Rijksuniversiteit Groningen 2004 – 2010*, opgesteld door de Stuurgroep Strategische Communicatie van de RUG in februari 2004. De nota is geschreven in opdracht van het College van Bestuur van de RUG.

De kernwaarden en de wijze waarop de RUG zich wil presenteren aan de buitenwereld komt tot uiting in de missie statement, welke ook vermeld staat in het *RUG Strategieplan (2003 – 2010)*; "*De Rijksuniversiteit Groningen verzorgt kwalitatief hoogstaand onderzoek en onderwijs, is internationaal georiënteerd, honoreert verschillen in ambities en talenten, werkt actief samen met bedrijfsleven, overheden en burgers, en behoort tot de top van de Europese universiteiten (pag. 26)*".

Als kernwaarden kunnen worden afgeleid; het investeren in topkwaliteit, het stimuleren van grensoverschrijdend onderzoek en onderwijs, het honoreren van verschil in talent en ambitie en de maatschappelijke betrokkenheid. Uit de nota blijkt dat *“de Rijksuniversiteit Groningen zich het komende decennium in de voorste linies van onderwijs en onderzoek wil manifesteren. Ingrijpende veranderingen zijn nodig om de toenemende concurrentie de baas te blijven en beter in te spelen op het internationale karakter van het Hoger Onderwijs (pag. 3)”*.

De veranderende omgeving waarin de RUG opereert heeft de RUG doen besluiten een nieuwe koers te varen. Deze *“kenmerkt zich door een steeds fellere concurrentie en een toenemende internationalisering van het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek (pag. 18)”*. De RUG wil dan ook *“speciale aandacht besteden aan internationale doelgroepen”* en *“een groeiend aantal buitenlandse studenten binnen haar poorten halen” (pag. 4)”*. Kortweg; *“Internationalisering heeft voor de RUG topprioriteit (pag. 11)”*.

De RUG heeft aldus de wens om meer internationale studenten te werven. Uit de nota blijkt dat de focus ligt op master en PhD⁸ aspirant studenten. Het einddoel van de werving is om in 2010 tot een instroom te komen van 50% buitenlandse studenten op PhD niveau, 15% op master niveau en 5% op bachelor niveau (pagina 52). Wel onderkent de RUG dat de grenzen aan de groei mede bepaald worden door de huisvestingscapaciteit (RUG (College van Bestuur), *Notitie “Stand van zaken internationalisering, 2005*).

Uitgaand van het huidige aantal RUG studenten (ca. 20.000), onderverdeeld in bachelorstudenten (15.000) en masterstudenten (5000), betekent dit een totaal van 1500 buitenlandse studenten. Neemt men hier nog bij de studenten die hier voor een kortere periode komen in verband met bijvoorbeeld een uitwisselingsprogramma, wordt dit aantal verhoogd tot circa 1850.

In 2003 bleken de ambities betreffende de instroom van buitenlandse studenten, zoals geuit in 2000, al naar boven bijgesteld te kunnen worden. Destijds streefde de RUG naar een instroom van 500 studenten in 2004. Echter, in 2004 – 2005 was de instroom al 838 – overigens, een toename van circa 10% ten opzichte van de jaargang 2003 – 2004. In mei 2004 studeerden er 1441 buitenlandse studenten aan de RUG. De uitwisselingsstudenten en de studenten die korte cursussen volgen zijn ook meegerekend (RUG (College van Bestuur), *Notitie “Stand van zaken internationalisering, 2005*).

Echter, dergelijke cijfers en ambities lijken vaak aan verandering onderhevig. Rector magnificus⁹ Frans Zwarts van de RUG meent dat het aantal buitenlandse studenten in 2010 zo rond de 4000 moet liggen (UK 34, 2005). Volgens Zwarts is het huidige percentage van 3,5% buitenlandse studenten op de totale studentenpopulatie veel te laag. Wat betreft de huisvesting neemt *“de RUG mogelijk zelf het initiatief, zoals ooit met de Stichting Studenten Huisvesting (SSH, nu In) het geval was.”*

⁸ PhD staat voor Doctor of Philosophy (Doctor). Een ‘PhD student’ of ‘PhD kandidaat’ (promovendus); iemand die bezig is met promotie-onderzoek.

⁹ De titel van een hoogleraar-directeur van een universiteit, lid van het College van Bestuur.

Uit *De RUG: internationaal gezien, een discussienota van het College van Bestuur over internationalisering van november 2000*, komt naar voren dat het internationaliseringsbeleid ook duidelijk economische motieven kent. Op pagina 1 wordt gesteld; "Instroom van buitenlandse studenten vormt een belangrijke bron van inkomsten, die voor kleinere opleidingen van levensbelang kunnen zijn".

2.3 Internationaliseringsbeleid Hanzehogeschool Groningen

Ook de Hanzehogeschool geeft steeds meer prioriteit aan internationalisering en stimuleert daarom onder andere grensoverschrijdende samenwerking en mobiliteit van studenten (Van der Werf, 2004). Volgens Van der Werf is het maximum aantal buitenlandse studenten nog zeker niet bereikt en is deze bovendien niet vastgelegd in cijfers en of percentages.

De Hanzehogeschool onderscheidt drie categorieën buitenlandse studenten; uitwisselingsstudenten, bachelorstudenten en masterstudenten. De Hanzehogeschool richt zich in het bijzonder op bachelor- en uitwisselingsstudenten. Haar studenten zijn over het algemeen dan ook wat jonger dan die van de RUG. Het aantal Engelstalige masterstudies is beperkt.

De Hanzehogeschool verwacht de komende 5 à 10 jaar een geleidelijke toename van het aantal buitenlandse studenten. Het gaat hier voornamelijk om de uitwisselingsstudenten. Deze groeiverwachting is gebaseerd op het internationaliseringsbeleid, met een groeiend aantal masteropleidingen en een verwachte toenemende instroom in bacheloropleidingen.

Wel is één en ander afhankelijk van beschikbare subsidies, waarvan de beschikbaarheid de komende jaren nog onduidelijk is.

Net als de RUG geeft de Hanzehogeschool aankomende buitenlandse studenten geen garantie op een kamer. Wel blijkt er een verschil te zijn in hoeverre de instellingen de buitenlandse studenten willen faciliteren.

Uit een rapport van het samenwerkingsinstituut *Universiteit en Hogeschool Groningen* (UHG¹⁰) blijkt dat de HG niet ongelimiteerd wil bijdragen en investeren in huisvesting voor buitenlandse studenten. Anders dan de RUG, is de HG van mening dat niet elke student een kamer hoeft te worden aangeboden. De RUG berekent ook geen overige kosten als bijvoorbeeld een bemiddelingsfee aan de studenten door, iets wat de HG wel doet. Gevolg is dat beide instellingen niet hetzelfde beleid voeren en de RUG student meer gefaciliteerd wordt. De RUG student krijgt aldus een andere behandeling dan de HG student. Het gaat hier voornamelijk om het huisvestingsaanbod en kosten (Evaluatierapport UHG 2004).

¹⁰ De UHG is het samenwerkingsinstituut van de RUG en de HG. Het fungeert als schakel op het gebied van samenwerking tussen de beide instellingen. In de praktijk brengt de UHG onderdelen van beide instellingen met elkaar in contact, voert een regisserende rol, faciliteert de samenwerking en zorgt voor de voortgang.

2.4 Toegenomen mobiliteit

Deze paragraaf gaat in op de ontwikkeling van het aantal buitenlandse studenten in Nederland als geheel en specifiek in de stad Groningen.

2.4.1 Nederland

In de onderstaande tabel worden de totale aantallen (buitenlandse) studenten uit het Hoger Onderwijs weergegeven, gedurende een viertal studiejaar. De tabel beslaat al het Hoger Onderwijs in Nederland.

Tabel 2.1: Aantallen (buitenlandse) studenten (HO) 1998-99 – 2001-02

Aantallen studenten	1998-99	1999-00	2000-01	2001-02
Totaal CBS data WO HBO	451.010	469.820	483.450	497.890
RBP cursusdeelnemers (incl. NL studenten)	1.712	1.837	1.851	1.999
Niet bij IBG ingeschr. uit DELTA landen	PM	PM	1.431	2.808
Buitenlandse studenten Erasmus	5.752	5.896	5.839	6.141
Totaal aantal studenten	458.474	477.553	492.571	508.838
Totaal aantal buitenlandse studenten (www.cbs.nl)	13.427	13.838	16.110	18.890
Buitenlandse studenten RBP	1.699	1.793	1.838	1.950
Buitenlandse studenten Erasmus	5.752	5.896	5.839	6.141
Niet bij IBG ingeschr. uit DELTA landen	PM	PM	1.431	2.808
Buitenlandse studenten Totaal	20.878	21.527	25.218	29.789
% Buitenlandse studenten totaal	4,55%	4,51%	5,12%	5,85%

PM: eerste registratie in 2000-01

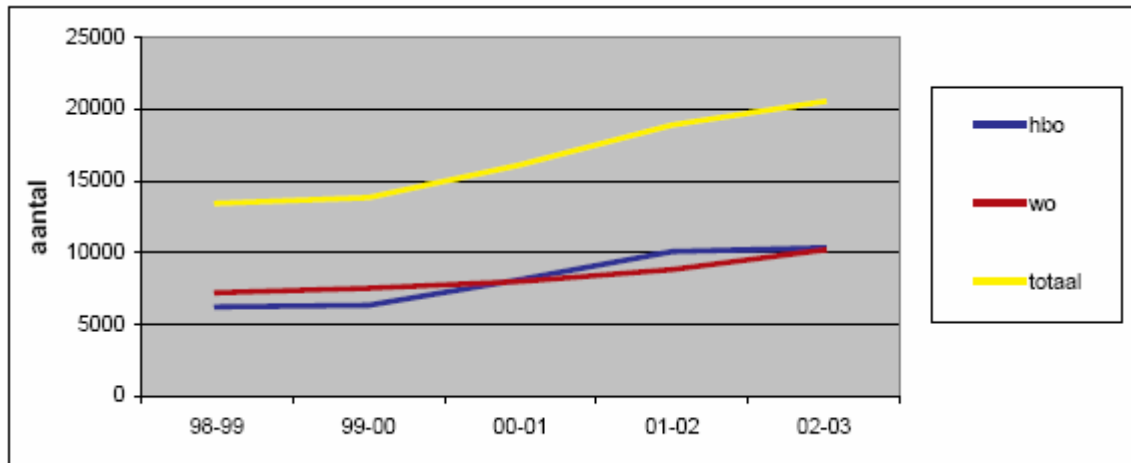
Bron: BISON Monitor van internationale mobiliteit in het onderwijs (2002)

Uit tabel 2.1 valt af te leiden dat de aantallen studenten uit het Hoger Onderwijs een stijgende lijn vertonen, evenals het aantal buitenlandse studenten in zowel absolute als relatieve zin. Het totale aantal studenten steeg in drie jaar met zo'n 10% (451.010 -> 497.890). In diezelfde periode echter steeg het aantal buitenlandse studenten met circa 50% (20.878 -> 29.789).

Overigens, niet alle 'buitenlandse studenten' zijn noodzakelijkerwijs studenten die voor hun studie uit het buitenland komen. Een aantal van de voornamelijk Surinaamse, Marokkaanse en Turkse studenten zal ook al Nederlands middelbaar onderwijs genoten hebben. In 2001-02 heeft 20% (3.740) van het totale aantal buitenlandse studenten één van deze drie nationaliteiten opgegeven (in 2000-01 was dat overigens nog 24% (3.801)).

Het onderstaande figuur (2.1) wijst uit dat het aantal buitenlandse Hoger Onderwijs studenten een stijgende lijn vertoont. Het wetenschappelijk onderwijs (wo) en de hogescholen (hbo) ontlopen elkaar nauwelijks.

Figuur 2.1: Totaal aantal buitenlandse studenten in Hoger Onderwijs

Toelichting: enkel die buitenlandse studenten die bij de IB-Groep¹¹ staan ingeschreven

Bron: BISON Monitor van internationale mobiliteit in het onderwijs (2003)

Tabel 2.2 toont een overzicht van de landen van herkomst van inkomende buitenlandse studenten in het jaar 2001-02.

Tabel 2.2: Land van herkomst buitenlandse studenten (2001-02)

Land van herkomst	Erasmus	Buitl nat. HBO	Buitl nat. WO	Totaal
Duitsland	818	2.067	2.125	5.010
België	422	609	1.287	2.318
Spanje	1.115	866	161	2.142
Frankrijk	806	292	101	1.199
Verenigd Koninkrijk	468	301	278	1.047
Italië	505	162	167	834
Marokko		1.479	474	1.953
Turkije		624	285	909
Suriname		386	492	878
China		520	293	813
Indonesië		266	303	569
Iran		155	186	341

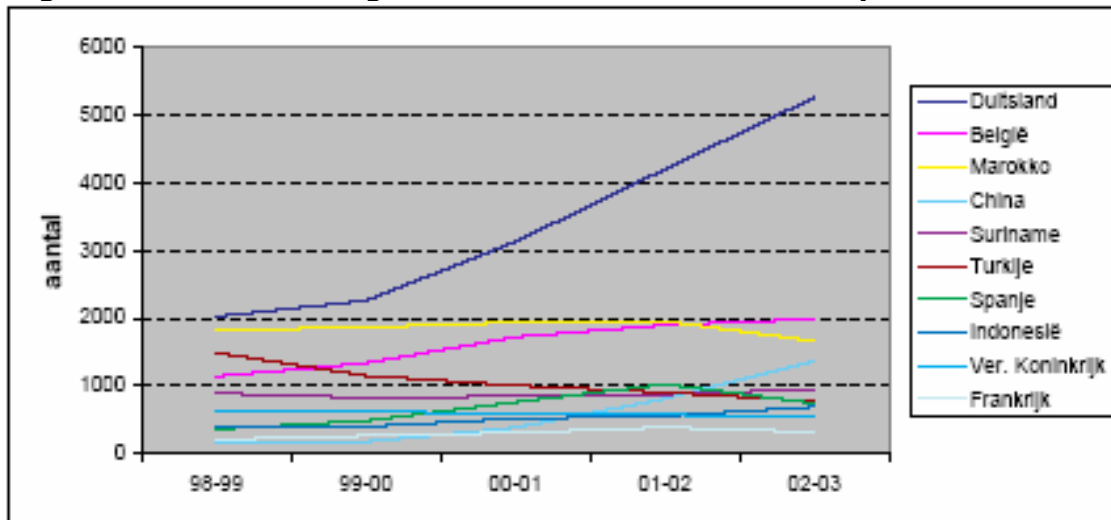
Bron: BISON Monitor van internationale mobiliteit in het onderwijs (2002)

Uit de tabel blijkt dat de meeste buitenlandse studenten in Nederland uit de West-Europese landen komen. Spanje vormt het grootste niet-West-Europese herkomstland.

¹¹ Relatief veel buitenlandse studenten staan niet bij de IB-Groep geregistreerd. Het gaat hier voornamelijk om studenten van Nederlandse Internationale Onderwijsinstellingen, commerciële opleidingen en studiepuntmobiele (uitwisselings) studenten.

Figuur 2.2 laat de ontwikkeling zien van het aantal buitenlandse studenten per herkomstland gedurende een vijftal studie jaren (98-99 tot en met 02-03).

Figuur 2.2: Ontwikkeling aantal buitenlandse studenten per land

Toelichting: enkel die buitenlandse studenten die bij de IB-Groep staan ingeschreven
Bron: BISON Monitor van internationale mobiliteit in het onderwijs (2003)

In de bovenstaande figuur springt de dominante positie van het aantal Duitse studenten met de bijbehorende sterke groei in het oog. Verder is de groei van het aantal Belgische studenten afgenomen en is de toename van het aantal Britse studenten in het studiejaar 02-03 opvallend.

2.4.2 Groningen

Uit voorstaande paragrafen van dit hoofdstuk blijkt dat de hogere onderwijsinstellingen in Groningen meer buitenlandse studenten wensen te ontvangen en hier op aansturen. Streefcijfers, ambities en prognoses zijn voortdurend aan verandering onderhevig. Dit heeft gevolgen voor het cijfermateriaal in nota's, monitoren en doelstellingen.

In mei 2003 verscheen de nota *Studentenhuisvesting nu en straks*, opgesteld door de Gemeente Groningen (Dienst ROEZ, afdeling Wonen). Hieruit blijkt onder andere dat het aantal buitenlandse studenten in de stad Groningen naar alle waarschijnlijkheid zal gaan groeien (zie tabel 2.3).

Tabel 2.3: Verwachting aantal buitenlandse studenten RUG en HG in Groningen

2001-2002	2200
2002-2003	2400
2010	3600 (verwachting)

Bron: Gemeente Groningen, *Studentenhuisvesting nu en straks* (2003)

Buitenlandse studenten zullen naar verwachting ook steeds langer in Groningen verblijven vanwege de duur van een masteropleiding (één of twee jaar) en de invoering van de semesterstructuur. Volgens de *Monitor studentenhuisvesting* van de Gemeente Groningen neemt de Hanzehogeschool de meeste buitenlandse studenten voor haar rekening. Het grootste deel studeert langer dan één jaar en deze groep neemt ook toe. Het aantal kort studerende studenten (korter dan één

jaar) nam juist af. Het aandeel buitenlandse studenten op het totale aantal in Groningen woonachtige studenten is in 2004 17,5%. In 2003 was het aandeel 18% (Gemeente Groningen, monitor studentenhuysvesting 2005).

De Jaarverslagen 2003 en 2004 van de RUG bevatten gegevens over de uitgaande en inkomende internationale mobiliteit van studenten. Het betreft de jaren 2002, 2003 en 2004. In tabel 2.4 staat de instroom van uitwisselings- en programmastudenten¹² in deze jaren, onderscheiden per regio van herkomst.

Tabel 2.4: Instroom buitenlandse RUG studenten in 2002, 2003 en 2004

werelddeel	aantal	percentage	aantal	percentage	aantal	percentage
	2002	2002	2003	2003	2004	2004
Europese Unie	508	49,2	549	45,1	571	46,7
Overig Europa	118	11,4	162	13,3	149	12,2
Azië	251	24,3	337	27,7	355	29,1
Noord-Amerika	80	7,8	101	8,3	62	5,1
Afrika	36	3,5	39	3,2	50	4,1
Zuid-Amerika	30	2,9	25	2,1	25	2,0
Oceanië	9	0,9	4	0,3	10	0,8
Totaal	1032	100	1217	100	1222	100

Bron: RUG, Jaarverslag 2003 en RUG, Jaarverslag 2004

De instroom steeg gedurende deze drie jaren. Echter, deze was veel sterker tussen 2002 en 2003 (18%) dan tussen 2003 en 2004 (minder dan 1%). Bijna de helft van de studenten komt uit de Europese Unie. De Aziatische studenten vormen de tweede grootste groep. Relatief gezien nam vooral het aandeel van studenten uit Azië toe. De instroom vanuit Noord-Amerika en Overig Europa liep tussen 2003 en 2004 terug.

De totale instroom kan ook worden uitgesplitst naar verschillende categorieën;

Tabel 2.5: Categorieën buitenlandse RUG studenten en promovendi in 2004

Gast- en uitwisselingsstudenten	461
Studenten in degree programma's op bachelor- en masterniveau	761
Beurspromovendi	206
Aio's/Oio's	86
Totaal	1614

Bron: RUG, Jaarverslag 2004

In 2003 waren er 539 gast- en uitwisselingsstudenten. Er heeft zich in 2004 dus opmerkelijk genoeg een daling voorgedaan. Het aantal studenten in degree programma's op bachelor- en masterniveau is wel gestegen ten opzichte van 2003 (met 114 studenten). Ook het aantal Aio's/Oio's¹³ is gegroeid ten opzichte van 2003 (met 82 studenten).

¹² Studenten die een volledig onderwijsprogramma volgen (ook wel diplomastudenten genoemd), dit in tegenstelling tot studiepuntmobiele (uitwisselings) studenten

¹³ Aio staat voor assistent in opleiding; Oio staat voor onderzoeker in opleiding

2.5 Conclusie

Door de Bolognaverklaring worden de intenties van de instellingen binnen het Hoger Onderwijs in Europa vastgelegd. Door de gelijkschakeling van onderwijsperiodes en de invoering van de bachelor-master-structuur wordt de mobiliteit van studenten, docenten en onderzoekers gestimuleerd.

De Rijksuniversiteit Groningen beschouwt internationalisering als topprioriteit en wil beter inspelen op het internationale karakter van het Hoger Onderwijs en zodoende meer buitenlandse studenten aantrekken. Ook de Hanzehogeschool richt zich op internationalisering. Wel is er een verschil in visie tussen beide instellingen aangaande de huisvesting van hun buitenlandse studenten. De RUG is bereid meer kosten op zich te nemen dan de HG.

De BISON Monitor, de cijfers uit de jaarverslagen van de RUG en de monitor van de gemeente laten zien dat er de laatste jaren een groei van het aantal buitenlandse studenten heeft plaatsgevonden, dan wel dat er de komende jaren een groei te verwachten valt. Gezien de intenties van de RUG en de HG zal deze groei de komende jaren naar verwachting toenemen. De stad Groningen kan dan ook een structurele toename van het aantal buitenlandse studenten tegemoet zien, die bovendien ook vaker langer zullen blijven.

De helft van de Groningse buitenlandse studenten is afkomstig uit de Europese Unie. Azië lijkt een groot groeipotentieel te hebben. Vanwege de BaMa zal de groep programmastudenten relatief snel groeien in verhouding tot de groep uitwisselingsstudenten.

Dit alles heeft gevolgen voor de huisvesting.

3. Huisvesting voor internationale studenten in Groningen

Dit hoofdstuk richt zich op de tweede onderzoeksvraag. Er volgt een uiteenzetting van het huidige en toekomstige aanbod van huisvesting. Tevens wordt de methodiek beschreven die de instellingen hanteren betreffende het maken van prognoses van het aantal te verwachten buitenlandse studenten.

3.1 Het huidige aanbod

Sinds 1992 is de regie van de huisvesting van buitenlandse studenten in handen van de Stichting Huisvesting Buitenlandse Studenten-Groningen (SHBS-G). Het SHBS-G werkt samen met het Housing Office (HO) in Groningen, welke is opgericht in 2000 met als taak om vraag en aanbod op de markt voor gemeubileerde kamers bij elkaar te brengen. Het HO beheert een tiental internationale studentenhuizen en is bovendien intermediair tussen student en de particuliere verhuur. Het HO is niet alleen opgezet om te voorzien in passende huisvesting voor buitenlandse studenten alleen, maar ook voor promovendi, postdocs¹⁴, gastonderzoekers en gastdocenten (SHBS-G – Jaarverslag, 2003).

De SHBS-G, inmiddels omgedoopt tot Housing Office, is opgericht door de Rijksuniversiteit Groningen en de Hanzehogeschool Groningen. Dit om de door hen aangetrokken buitenlandse studenten te huisvesten. De instellingen dekken het exploitatietekort. De onderwijsinstellingen maken jaarlijks afspraken met de SHBS-G over de te realiseren huisvestingscapaciteit. De verhouding is 60 / 40, waarbij de RUG het grootste gedeelte voor haar rekening neemt.

Wanneer buitenlandse studenten zich aanmelden bij de Rijksuniversiteit Groningen of de Hanzehogeschool, komen zij via de contactpersoon van de betreffende onderwijsinstelling terecht bij het HO. Het HO biedt maximaal twee keer een kamer aan van ofwel een kamer uit het vaste bestand van de SHBS-G of één uit de particuliere markt. Wel dient men zich tijdig aan te melden – uiterlijk twee maanden voor aankomst – en op de voorgeschreven wijze. Voor studenten die zich korter dan 2 maanden van te voren aanmelden geldt er een inspanningsverplichting.

Het HO krijgt ongeveer 1700 huisvestingsaanvragen per jaar. Het aantal bedden bedroeg aan het eind van 2003 circa 661; een stijging van ruim 27% ten opzichte van het begin van dat jaar. Om aan al die aanvragen te kunnen voldoen heeft het HO zich verplicht daar waar mogelijk samen te werken met de SHBS-G. Het SHBS-G is het officieel geregistreerde deel van het HO en heeft een vast kamerbestand in een tiental internationale studentenhuizen. Gezamenlijk streven zij naar een optimale bezetting van het vaste kernbestand van de SHBS-G (SHBS-G – Jaarverslag, 2003).

Het exacte aantal bedden is steeds aan verandering onderhevig. Op 1 september 2004 bedroeg het aantal bedden 884. Het vaste bestand omvat 692 bedden en de resterende 143 bevinden zich op de particuliere, vlottende markt. Daarnaast werden er in 2004 ook 49 studenten op de Borgmeren gehuisvest. Dit is een recreatiepark gelegen buiten de stad Groningen. Volgens gegevens van de RUG zijn er ook enkele tientallen studenten die wel staan ingeschreven bij de

¹⁴ Postdoctoraal; een postdoctorale opleiding is een vervolg op een universitaire opleiding

universiteit, maar geen huisvesting via de HO geregeld hebben. Zij vallen buiten de statistieken.

Buitenlandse studenten komen bij de aanmeldingsprocedure automatisch bij het HO of SHBS-G terecht en worden, mits voldaan aan de eerder genoemde voorwaarden, op deze wijze voorzien van een onderkomen.

Op het aanmeldingsformulier dienen de persoonlijke voorkeuren te worden opgesteld. Bijvoorbeeld of men in een internationaal studentenhuus of in een particulier huis wil wonen, één- of tweepersoonskamer kamer wil betrekken enzovoort. Ongeveer een maand voor aankomst wordt de student op de hoogte gesteld welk type accommodatie hen toegewezen is. Gezien de vraag het aanbod vaak overtreft, komen niet alle studenten op hun voorkeurslocatie terecht.

De verhuurprocedure van het Housing Office;

1. aanmelding buitenlandse gast bij contactpersoon onderwijsinstelling
2. buitenlandse gast ontvangt een aanmeldingsformulier
3. gast stuurt formulier ingevuld weer naar contactpersoon
4. contactpersoon tekent formulier en stuurt formulier door naar HO
5. HO doet maximaal twee keer een aanbod; ofwel een aanbod uit het vaste bestand (SHBS-G) ofwel particuliere markt
6. indien de gast de kamer accepteert, dient ter bevestiging een borg te worden betaald aan het HO of de SHBS-G

(Bron: SHBS-G – Jaarverslag, 2003)

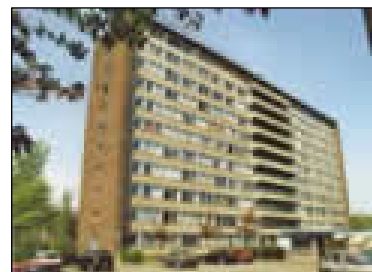
De SHBS-G beheert 10 internationale studentenhuizen. Hieronder volgt een beschrijving van deze huizen. De panden worden gehuurd van twee verschillende corporaties en in twee panden is het HO alleen verantwoordelijk voor het beheer.

Vast bestand van de SHBS-G, wordt gehuurd van corporatie In (de nummers 1 t/m 5)

1. Kornoeljestraat

De SHBS-G huurt 68 éénpersoonskamers in deze flat genaamd Selwerd 1. De flat ligt in de noordelijk gelegen wijk Selwerd en heeft als voordeel de nabijheid van het universitaire Zernike-complex. Hoewel er één vleugel volledig is bestemd voor buitenlandse studenten, zijn de meeste kamers door de flat heen verspreid.

In deze locatie is dus sprake van menging van Nederlandse en buitenlandse studenten. Wel streeft het SHBS-G naar meer centralisatie in het gebouw van gemeubileerde kamers vanwege enerzijds het (sociale) beheer en anderzijds vanwege praktische redenen als keukeninventaris en 'kitchen duties'. Elke kamer heeft de beschikking over Internet.

Adres	Kornoeljestraat 2, 9741 JB Groningen	
Aantal kamers	68 éénpersoons	
Aantal studenten	68	
Huurprijs 2004	€ 252 per maand	
Leegstand	2002: 13,2%	2003: 13,2%

2. Moesstraat

De Moesstraat, gelegen nabij het Noorderplantsoen, is speciaal voor de SHBS-G ontwikkeld. Het huis beschikt over zowel één- als tweepersoonskamers en kan in totaal 43 studenten herbergen. Het huis biedt een grote moderne keuken, een gemeenschappelijke ruimte en een tuin.

Adres	Moesstraat 16 - 22, 9717 JW Groningen	
Aantal kamers	27 éénpersoons, 8 tweepersoons	
Aantal studenten	43	
Huurprijs 2004	€ 219 – 270 per maand	
Leegstand	2002: 13,7%	2003: 17,9%

3. Van Starckenborghstraat

De Van Starckenborghstraat ligt in het zuiden van de stad in de wijk Helpman. Het in samenwerking met In in 1994 verbouwde pand heeft alleen éénpersoonskamers. De ligging en de sfeer van het huis wordt vooral gewaardeerd door de wat oudere student, zoals AIO's en studenten die in Haren (even ten zuiden van de stad Groningen) onderwijs volgen.

Adres	van Starckenborghstraat 3, 9721 EA Groningen	
Aantal kamers	34 éénpersoons	
Aantal studenten	34	
Huurprijs 2004	€ 213 – 280 per maand	
Leegstand	2002: 16%	2003: 17,2%

4. Melkweg / Kraneweg

Het pand op de hoek van de Melkweg en de Kraneweg is gelegen in de bij studenten populaire Schildersbuurt. Het statige pand, ook wel bekend als de "Milky Way", biedt 23 tweepersoonskamers, acht gemeenschappelijke keukens en een gemeenschappelijke binnenplaats.

Adres	Melkweg 26, 9718 ES Groningen Kraneweg 2, 9718 JP Groningen Kraneweg 4, 9718 JP Groningen	
Aantal kamers	23 tweepersoons	
Aantal studenten	46	
Huurprijs 2004	€ 211 – 219 per maand	
Leegstand	2002: 22,1%	2003: 22,8%

5. Blekerslaan

Het pand aan de Blekerslaan is gelegen in de Oosterpoortwijk, even ten zuiden van het centrum. In 1994 realiseerde In hier 50 éénpersoonskamers, waarvan twee grote kamers als double room worden gebruikt. Het pand heeft meerdere verdiepingen, de gemeenschappelijke ruimte en de keuken bevinden zich op de begane grond.

Adres	Blekerslaan 4, 9724 EJ Groningen	
Aantal kamers	47 éénpersoons, 2 tweepersoons	
Aantal studenten	51	
Huurprijs 2004	€ 219 – 279 per maand	
Leegstand	2002: 12,8%	2003: 20,1%

Vast bestand van de SHBS-G, wordt gehuurd van corporatie de Huismeesters (de nummers 6 t/m 8)

6. Albertine Agnesplein

Dit pand is een voormalig schoolgebouw. Het ligt in de Oranjewijk, nabij het Noorderplantsoen. Het huis heeft plaats voor 50 buitenlandse studenten. De voornamelijk tweepersoons kamers zijn gegroepeerd rond zes gemeenschappelijke keukens.

Adres	Albertine Agnesplein 2, 9717 EV Groningen	
Aantal kamers	2 éénpersoons, 24 tweepersoons	
Aantal studenten	50	
Huurprijs 2004	€ 220 – 276 per maand	
Leegstand	2002: 21,9%	2003: 20,4%

7. Bisschop Nierman Centrum

Het Bisschop Nierman Centrum (BNC) ligt in de wijk De Paddepoel, nabij het Zernike complex. Het flatgebouw is een voormalig verzorgingstehuis. Op de begane grond bevindt zich een vergaderzaal welke wordt gebruikt door de bewonersvereniging van de wijk. Daarnaast huisvest er een Stichting die demente senioren opvangt. Er is aldus een zekere mate van integratie tussen student en oudere.

De meeste kamers van het BNC beschikken over een eigen toilet en een kleine keukenunit. Sommige kamers aan de voorzijde hebben een balkon.

Adres	Plutolaan 329, 9742 GK Groningen	
Aantal kamers	57 éénpersoons, 6 tweepersoons	
Aantal studenten	69	
Huurprijs 2004	€ 230 – 325 per maand	
Leegstand	2002: 16,4%	2003: 18,1%

8. Basaltflat (inmiddels niet meer beschikbaar)

Sinds september 2003 huurde de SHBS-G 44 flats in de Basaltflat. Deze flat is gelegen in de wijk Vinkhuizen en zal deze zomer (2005) gesloopt worden. Het betrof dan ook een tijdelijke uitbreiding. Deze flat kon circa 168 studenten huisvesten (exclusief de studentbeheerders). In een flat hadden drie studenten hun eigen kamer. Een gemeenschappelijke ruimte was er niet.

Adres	Basaltstraat, 9743 T. Groningen
Aantal kamers	56 drie-persoonsflats
Aantal studenten	168
Huurprijs 2004	€ 289 – 304 per maand
Leegstand	2002: --- 2003: 6,6%

Wordt enkel beheerd door de SHBS-G (de nummers 9 en 10)

9. Martinihouse, voormalig Martinihotel

Dit voormalige hotel ligt in de zuidelijk gelegen wijk Corpus den Hoorn. Gezien zijn oude functie, beschikken de kamers over meer luxe in vergelijking met de andere studentenhuizen. Zo beschikken alle kamers over een eigen douche en toilet en vaak ook een balkon. Het pand heeft 3 keukens.

Adres	Laan van de Vrijheid 300, 9728 GN Groningen
Aantal kamers	62 éénpersoons, 2 tweepersoons
Aantal studenten	68
Huurprijs 2004	€ 230 – 325 per maand
Leegstand	2002: --- 2003: ---

10. Nijenborgh Campus

Ook dit onderkomen is tijdelijk (2002-2007). De locatie biedt onderdak aan 105 studenten, onderverdeeld in zes units. Eigenaar is VOF Huisvesting Return, het technische beheer wordt gedaan door De Huismeesters en de SHBS-G verzorgt de administratie en het sociale beheer ter plaatse. Nijenborgh campus is opgebouwd in 2002 en kon de buitenlandse studenten vanaf september huisvesten. De units zijn gelegen op het

Zernike terrein en alle kamers beschikken over een Internetaansluiting. Elke unit heeft een keuken, woonkamer en een wasmachine/droger ruimte.

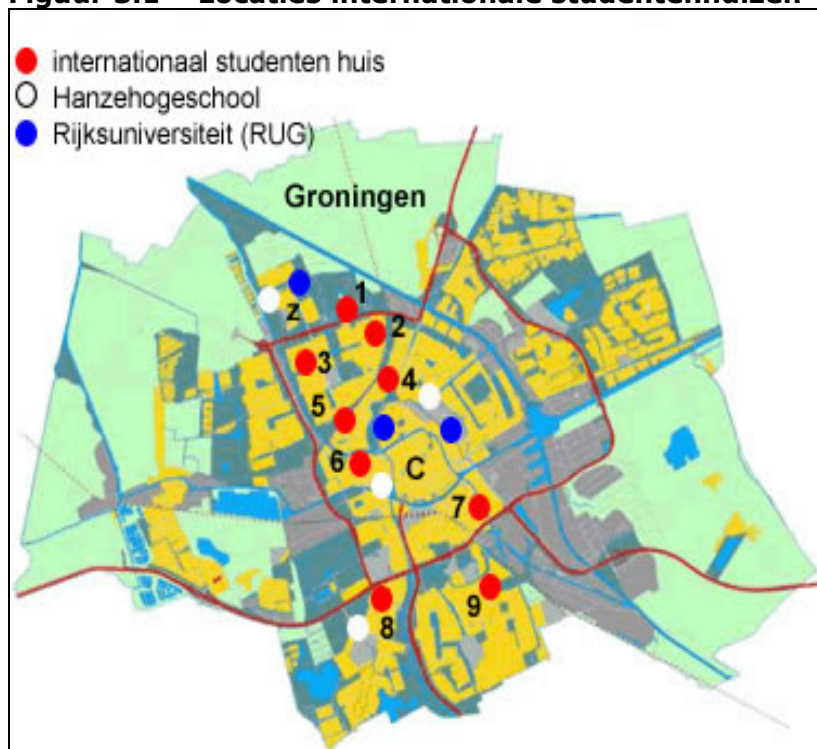
Adres	Nijenborgh 1, 9747 AG Groningen
Aantal kamers	105 éénpersoons
Aantal studenten	105
Huurprijs 2004	€ 318
Leegstand	2002: --- 2003: ---

Toelichting bij de panden;

- de Nijenborgh Campus en het Martinihouse maken geen deel uit van de jaarrekening van de SHBS-G; daardoor zijn er geen cijfers bekend van de mate van leegstand
- de Nijenborgh Campus behoort tot de VOF Huisvesting Return/RUG, de SHBS-G doet hier uitsluitend het beheer
- het Martinihouse behoort tot de Hanzehogeschool Groningen, de SHBS-G doet hier uitsluitend het beheer
- de vermelde maandelijkse huurprijzen (2003) zijn inclusief; dat wil zeggen; inclusief de kosten voor water, gas, elektriciteit, meubilair, stoffering, gemeentelijke en provinciale heffingen en belastingen, reparaties en schoonmaakkosten (de verschillende prijzen binnen dezelfde panden zijn te verklaren door kamergrootte en eigen voorzieningen)
- daarnaast is er ook minimaal één student manager in elk huis aanwezig; hij of zij vangt de studenten op en dient als aanspreekpunt van elk huis

Figuur 3.1 geeft de locaties aan van de internationale studentenhuizen in de stad Groningen. Op de kaart staat tevens aangegeven waar de gebouwen van de RUG, de HG, het centrum en het Zerniketerrein zich bevinden. De Basaltflat staat niet aangegeven, gezien deze niet meer beschikbaar is.

Figuur 3.1 – Locaties internationale studentenhuizen

1	Nijenborgh Campus
2	Kornoeljestraat
3	Bisschop Nierman Centrum
4	Moesstraat
5	Albertine Agnesplein
6	Melkweg/Kraneweg
7	Blekerslaan
8	Martinihouse
9	van Starckenborghstraat
C	Centrum
Z	Zernike-terrein

Toelichting: de basiskaart is afkomstig van de Housing Office (bewerkt)

In het jaar 2003 huisvestte de HO 1400 studenten. Daarnaast werd er ook onderdak aan 160 zogenaamde zomergasten geboden (1732 nachten). Het gaat hier om de maanden juli en augustus. Uiteraard met als doel de zomerleegstand te reduceren. Als criterium geldt wel dat er enkel aan groepen verhuurd wordt, die op een of andere wijze een binding hebben met de RUG of de HG, dan wel een activiteit ontplooiën die betrekking heeft op onderwijs en of cultuur (SHBS-G – Jaarverslag, 2003).

Zoals staat aangegeven in de bovenstaande tabellen van de beschreven internationale studentenhuizen is er sprake van leegstand. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt door de zomerperiode, aangezien er dan geen onderwijs aangeboden wordt. Daarnaast is er sprake van frictieleegstand, welke meestal veroorzaakt wordt door het niet naadloos aansluiten van onderwijs- en onderzoeksprogramma's.

De totale bezettingsgraad in 2003 was 83,2% (leegstand van 16,8%). In 2002 was de leegstand nog 16,2% (SHBS-G – Jaarverslag, 2003).

De opzegtermijn bedraagt een maand. De maximale huurperiode is een jaar. Buitenlandse studenten die langer dan één jaar in Groningen verblijven, komen over het algemeen op dezelfde markt terecht als de Nederlandse student.

Jolanda de Vries, coördinator van het HO, geeft aan het meest tevreden te zijn met het Bisschop Nierman Centrum, de Moesstraat, het Martinihouse en de Kornoeljestraat. Het tegenovergestelde geldt voor de Basaltflat en Campus Nijenborgh. Het gaat hier om bouwtechnische-, fysieke- en locatieaspecten.

Zo komen het Bisschop Nierman Centrum, de Moesstraat en het Martinihouse er goed vanaf op het fysieke vlak. Te denken valt aan de indeling, het aantal kamers en de grootte van die kamers. Deze panden blijken, aldus De Vries, dan ook het meest populair. Dit in tegenstelling tot de Basaltflat (waar een gemeenschappelijke ruimte ontbreekt) en Melkweg/Kraneweg (vrijwel alleen tweepersoonskamers).

Het pand aan de van Starckenborghstraat wordt gezien het relatief lage rendement en de ongunstige locatie als minst favoriet beschouwd. De op het Zernike gelegen Nijenborgh Campus heeft een negatief imago gezien de opstartproblemen en de bouwkundige staat. Qua duurzaamheid is het dan ook het minste pand. Wat de locatie betreft verschillen de meningen. Veel studenten die er wonen, volgen onderwijs op het Zerniketerrein, en zien de noordelijke ligging juist als een voordeel.

Uit het onderzoek *International Student Housing Group Project (2004)*¹⁵, blijkt dat 69% van de buitenlandse studenten tevreden is over de geboden informatie die zij vooraf krijgen van het Housing Office, echter, 57% is van mening dat zij niet voldoende informatie kregen om een goede keuze te kunnen maken. Er is dus een duidelijke behoefte aan meer informatie over de huisvestingsmogelijkheden in Groningen. Dit laatste geldt in het bijzonder voor die studenten die van buiten Europa komen (68%, tegenover 53% voor studenten uit Europese landen).

¹⁵ Dit project komt uitgebreid aan de orde in hoofdstuk 4

3.2 Het aanbod in de nabije toekomst

Vanwege de sloop van de Basaltflat in de zomer van 2005 vervallen er 168 plaatsen. Gezien de verwachte jaarlijkse toename van het aantal buitenlandse studenten en het wegvallen van deze capaciteit, bestaat er een extra zware opgave om de bezoekende studenten een geschikt onderkomen aan te kunnen bieden. In 2007 zal ook de capaciteit van de Campus Nijenborgh¹⁶ wegvallen.

Zoals blijkt uit hoofdstuk twee hebben de onderwijsinstellingen in Groningen internationalisering hoog op de agenda staan. Het blijkt zeer aannemelijk dat het aantal buitenlandse studenten jaarlijks zal gaan toenemen.

De RUG is momenteel (zomer 2005) aan het onderzoeken of zij mogelijk het initiatief kunnen nemen in een eventueel nieuw (bouw)project. In een artikel in de Universiteitskrant van 9 juni 2005 laat rector magnificus Frans Zwarts weten dat "...de RUG al vermoedelijk een heel eind komt.." met de reeds geplande nieuwbouw van studentenonderkomens voor 500 'bedden', die in 2007 op het Zernike en bij het UMCG opgeleverd moeten worden (dit na eerdere plannen om die 500 wooneenheden in één gebouw op het huidige Campus Nijenborgh-terrein te herbergen; deze 'woonkolos' bleek echter niet te verenigen met het stedenbouwkundig plan voor het Zernikegebied).

De rector magnificus heeft ook vertrouwen in de groei van de gewone kamermarkt. Hij rekent er namelijk op dat een deel van de buitenlandse studenten en "zeker die studenten die langer dan een paar maanden komen", na die paar maanden genoeg wegwijs zijn in Groningen en zullen doorstromen naar de gewone kamermarkt.

Die gewone kamermarkt zal dus naast de verwachte groei van het aantal Nederlandse studenten, ook een toenemend aantal buitenlandse studenten moeten gaan opvangen. Op de vraag of Groningen dit aan kan antwoordt Zwarts; "Ach, het was toch ook prettig dat deze stad met zoveel uitstraling de grens van 180.000 inwoners passeerde? Dan hoort dit er allemaal bij" (UK 35, 9 juni 2005).

Corporatie In en het HO zoeken ook naar extra capaciteit. Zij hebben afgesproken samen een meerjarenprogramma te ontwikkelen voor de voorraad kamers voor buitenlandse studenten. De prioriteit van het HO is om het tijdelijke bestand tijdig te vervangen. De vraag per september 2005 omvat ongeveer 250 kamers. Dit getal komt voort uit het wegvallen van de capaciteit van de Basaltflat en de verwachte jaarlijkse groei van circa 100 buitenlandse studenten (In en SHBS-G/HO (overleg), 2004).

In het voorjaar van 2005 echter strandde een plan om extra capaciteit te creëren. Corporatie In was voornemens om de flat aan de Kornoeljestraat in zijn geheel aan het HO te verhuren. In deze flat wonen naast buitenlandse studenten ook Nederlandse studenten. Echter, de Nederlandse bewoners waren verdeeld in hun mening; een stemming eindigde onbeslist en het plan was van tafel.

¹⁶ Campus Nijenborgh was haastig opgezet in 2002. Het dient als tijdelijke woonruimte (capaciteit van 105 bedden) en heeft een vergunning voor 5 jaar. In 2007 zal het worden afgebroken.

Het HO moet nu, in samenwerking met corporaties als In en Nijestee, op zoek naar alternatieven.

3.3 Methodiek prognosesysteem RUG-faculteiten

Zoals gesteld in het eerste hoofdstuk gaan de prognosecijfers van het aantal te verwachten buitenlandse studenten gepaard met onzekerheden. Deze prognoses zijn echter wel van groot belang. Immers, met behulp van deze door de faculteiten aangedragen cijfers krijgt de centrale regie van de RUG inzicht hoeveel buitenlandse studenten men de komende jaren bij benadering kan verwachten. In het kader van dit onderzoek zijn er een aantal faculteiten¹⁷ bezocht om navraag te doen naar de totstandkoming van de door hen opgegeven prognosecijfers.

In het huidige systeem doen de faculteiten een jaarlijkse opgave van het aantal te verwachten gasten. Op basis van deze opgave wordt van het HO een inspanning verwacht om deze studenten te huisvesten.

Een opgave wordt gedaan in elk najaar. Men geeft een schatting door van het aantal te verwachten studenten voor de maand september in het komende studiejaar. Daarnaast dienen de faculteiten een indicatie te geven over het jaar daarop. In het voorjaar (en in de zomer) dienen de faculteiten de buitenlandse studenten zo spoedig mogelijk aan te melden bij het HO.

Bij de prognose wordt al rekening gehouden met een bepaald percentage annuleringen. Was dit percentage voorheen altijd 10%, deze is in 2005 bijgesteld naar 6%. In 2003 was er genoeg capaciteit; het aantal gehuisveste studenten was 90% van de opgave. In 2004 echter was er sprake van ondercapaciteit. Als oplossing werden er 49 studenten in Borgmeren geplaatst. Dit was meer dan bij het vooroverleg rekening mee was gehouden. Wel konden al deze studenten voor 1 december overgeplaatst worden naar een kamer elders bij het HO. Borgmeren kan dus beschouwd worden als piekopvang in de maand september.

Daarnaast hebben enkele faculteiten zelf regelingen getroffen met andere partijen. Dit omdat er enkele jaren geleden (2002) ook sprake van ondercapaciteit was. Sindsdien hebben enkele faculteiten, bij een gebrek aan vertrouwen in een centrale oplossing, zelf naar oplossingen gezocht en aparte regelingen getroffen met makelaars en of particulieren betreffende de opvang van studenten. Zo hebben de faculteiten Bedrijfskunde en Economie ruim 20 studenten voor één of twee maanden tijdelijke huisvesting geboden in de Nieuwe Academie (Groningen-Oost) en Meerwold (Groningen-Zuid). De faculteit Letteren huisvest een 34-tal studenten in de Ruige Hoek (Haren). Daarnaast zijn er nog enkele faculteiten die kamers aanbieden bij makelaars en of particulieren (in totaal 25).

Uit interviews met diverse facultaire medewerkers van verschillende faculteiten blijkt dat de prognoses worden gebaseerd op uit het verleden opgedane ervaring, schattingen, contracten (uitwisselingsstudenten) en het aantal aangeboden masterprogramma's (waarbij het aantal masterstudenten percentueel sneller lijkt te groeien dan de groep uitwisselingsstudenten). De stand van de economie en

¹⁷ Zie de bijlage voor een overzicht.

de beschikbaarheid van beurzen voor in het bijzonder masterstudenten blijken het maken van een goede prognose verder te bemoeilijken.

Uit de vraaggesprekken met de facultaire medewerkers kwamen enkele punten van kritiek naar voren;

- men heeft het idee dat niet iedere faculteit wijzigingen in de prognoses tijdelijk doorgeeft
- men hoort veelal pas achteraf van de centrale regie wat er met de prognoses gedaan is en hoe de actuele stand van zaken is; dit gebrek aan informatie wordt als ergerlijk beschouwd gezien de faculteiten in sommige gevallen gevraagd wordt studenten af te raden om te komen (of later te laten komen); dit is lang niet altijd mogelijk en zeker niet wenselijk gezien het tegen de strategie van de RUG ingaat en de RUG een slechte naam bezorgt
- men is niet tevreden over de informatievoorziening; veel nieuws moet men uit de media halen
- men ziet graag een structurele oplossing in plaats van tijdelijke noodoplossingen

Over het algemeen is de gedachtegang "geen nieuws is geen goed nieuws". De faculteiten zijn bezorgd over hoe en of de studenten de komende tijd gehuisvest (kunnen) worden. Het vertrouwen in de centrale regie blijkt niet overal aanwezig. Over de communicatie met het HO blijkt men tevreden, evenals de door hen gehanteerde werkwijze.

3.4 Conclusie

De meeste buitenlandse studenten worden in één van de tien internationale studentenhuizen van de HO geplaatst of worden doorverwezen naar de particuliere markt. Het huidige aanbod van huisvesting bestaat ook uit huizen die verschillende faculteiten onder hun hoede hebben voor de eigen studenten. Tevens bevinden zich buitenlandse studenten op locaties als Borgmeren, de Nieuwe Academie en Meerwold. Het exacte aantal bedden is aldus steeds aan verandering onderhevig. De onderwijsinstellingen maken jaarlijks afspraken met de SHBS-G over de te realiseren huisvestingscapaciteit.

De komende jaren zullen er naar aller waarschijnlijkheid meer buitenlandse studenten naar Groningen komen. Uit gesprekken met enkele facultaire medewerkers blijkt hoe men tot de prognoses komt en welke onzekerheden hiermee gepaard gaan. Het wegvallen van de capaciteit van de Basaltflat en de autonome groei maken van de huisvesting van deze gaststudenten een lastige opgave.

De faculteiten blijken zich enigszins zorgen te maken over de komende tijd en dan in het bijzonder over de huisvesting van hun gaststudenten aanstaande september (2005). Het vertrouwen in de centrale regie van de RUG blijkt ook niet optimaal.

4. Verwachtingen, waardering en woonwensen

Afgeleid van de derde onderzoeksvraag, gaat het in dit hoofdstuk om de verwachtingen, waardering en woonwensen van buitenlandse studenten betreffende huisvesting. In het kader van dit rapport heeft er eind 2004 een onderzoek gelopen, geheten het *International Student Housing Group Project*.

Dit project is uitgevoerd door een zestal buitenlandse geografiestudenten die in het kader van het Erasmus-programma een aantal maanden in Groningen studeerden.

Het project fixeerte zich onder andere op;

- verwachtingen en wensen van buitenlandse studenten wat betreft huisvesting
- de mate van waardering voor de aangeboden huisvesting
- de situatie van de huisvestingsmarkt voor buitenlandse studenten

Men verkreeg informatie door middel van enquêteformulieren. Van de uitgegeven 300 werden er 200 teruggestuurd. Tabel 4.1 toont het aantal ingevulde en teruggestuurde enquêtes, onderscheiden per studenttype.

Tabel 4.1: Onderzoekspopulatie

Type student	Gemiddelde verblijfsduur	Aantal	%
uitwisseling	3-12 maanden	120	60
bachelor	3-4 jaar	27	13.5
master	1-2 jaar	46	23
PhD	1 jaar minimaal	7	3.5

Bron: International Student Housing Group Project, 2004

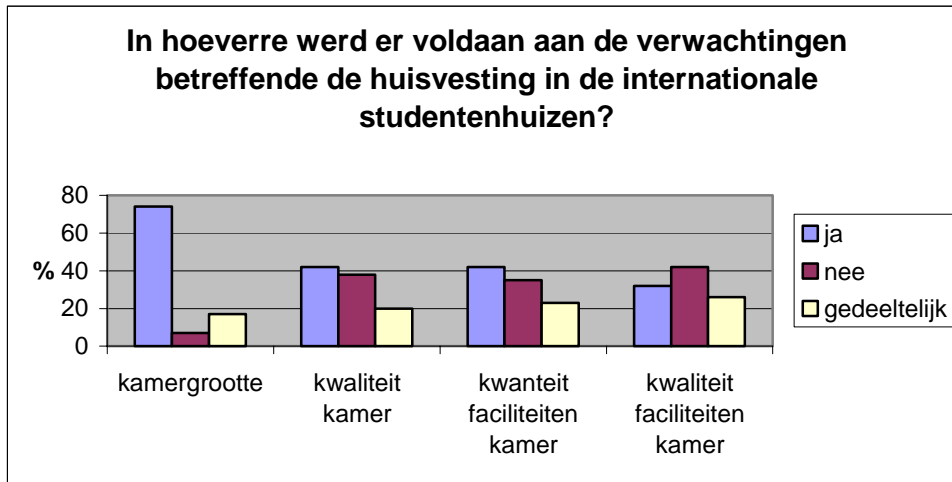
Uit tabel 4.1 blijkt dat een groot deel van de data afkomstig is van uitwisselingsstudenten. Een verklaring voor het grote aandeel uitwisselingsstudenten in de onderzoekspopulatie kan zijn dat een groot deel van hen in de internationale studentenhuizen woont. De overige studententypen bevinden zich merendeels in andere accommodaties en bleken moeilijker bereikbaar en of traceerbaar.

4.1 Waardering huisvesting

De mate van waardering voor de diverse huisvestingsaspecten hangt sterk af van de verwachtingen die de studenten vooraf hebben. In het International Student Housing Group Project is men ingegaan op deze verwachtingen.

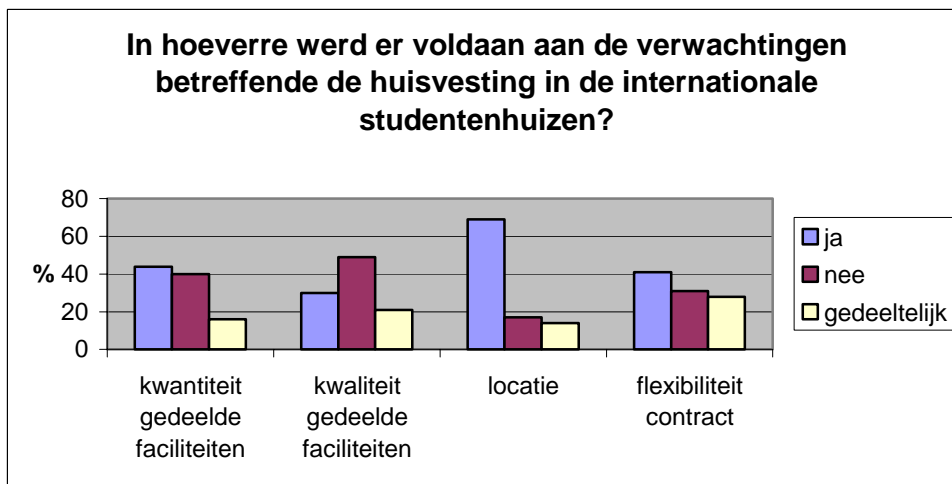
Enkele voor dit onderzoek relevante uitkomsten staan in de figuren 4.1a en 4.1b.

Figuur 4.1a – Verwachting/waardering van de internationale studentenhuizen

Bron: International Student Housing Group Project, 2004

Figuur 4.1b – Verwachting/waardering van de internationale studentenhuizen

Bron: International Student Housing Group Project, 2004

De ondervraagde buitenlandse studenten blijken duidelijk tevreden over de kamergrootte (74%) en de locatie van het pand (69%) binnen de stad Groningen.

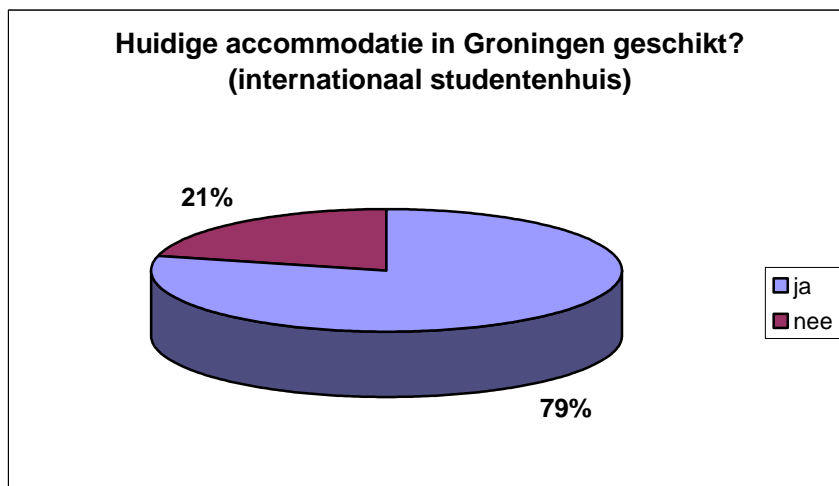
Over de andere categorieën is men in minder mate tevreden. Zo blijkt 42% van de studenten tevreden over de kwaliteit van de kamer en 20% op een aantal punten. Vrijwel hetzelfde gaat op voor het aantal faciliteiten binnen de kamer. Echter, de kwaliteit van die kamerfaciliteiten en bovendien ook de kwaliteit van

de algemene faciliteiten van het huis zelf worden in mindere mate gewaardeerd. Het merendeel is hier niet tevreden over (respectievelijk 42% en 49%).

Over de flexibiliteit van het huurcontract verschilt men duidelijk van mening. Veel studenten hebben een contract voor minimaal 5 maanden. Contracten voor een kortere periode zijn mogelijk, alleen dient men dit van te voren aan te geven bij de faculteitscoördinator en gelden er enkele strikte voorwaarden.

Figuur 4.2 laat een totaalindruk zien van hoe de respondenten hun huidige woonruimte beoordelen.

Figuur 4.2 – Tevredenheid over accommodatie

Bron: International Student Housing Group Project, 2004

Duidelijk is dat de grote meerderheid (79%) hun accommodatie geschikt vindt. De gebleken ontevredenheid over de faciliteiten blijkt het algemene oordeel over de aangeboden huisvesting niet in het negatieve te drukken. Algemeen wordt aangenomen dat naast de kamergrootte en locatie, vooral de sociale interactie met andere internationale studenten in hoge mate gewaardeerd wordt.

Het HO houdt zelf ook bij in welke mate de door hen aangeboden woonruimte gewaardeerd wordt. Bij vertrek worden de studenten gevraagd een zogenaamd exitformulier in te vullen. Door middel van het geven van cijfers op een schaal van 1 (erg slecht) tot 5 (erg goed) kan men aangeven wat men vindt van bijvoorbeeld de kwaliteit van het huis, algemene faciliteiten, sfeer, relatie tussen de huurprijs en woongenot etc.

Uit deze exitformulieren blijkt ook een algemene waardering voor wat de studenten geboden wordt. Het meest positief is men over de service van de studentbeheerder en de sociale omgeving / internationale sfeer (SHBS-G – Jaarverslag, 2003). Minder tevreden is men over de kwaliteit van de keuken en inventaris. Voor sommige panden geldt dit ook voor de inventaris van de kamer zelf. Dit kwam ook al naar voren in het International Student Housing Groep Project. Wat betreft de ligging van het huis ten opzichte van het stadscentrum blijken de studenten woonachtig in de Basaltflat, het Martinihuus en de van Starckenborghstraat het minst tevreden. In de rest van de huizen is men hier dik tevreden over.

Ook dit bleek uit het International Student Housing Groep Project; over het algemeen bestaat er een grote mate van tevredenheid over de locatie van het huis in relatie tot de afstand tot onderwijsgebouwen, het stadscentrum, winkels en uitgaansgelegenheden. De studenten geven ook aan dat de locatie van hun huis een belangrijke reden is om niet te verhuizen.

Voor de studenten die wel willen verhuizen zijn de prijs en de voorzieningen de belangrijkste reden.

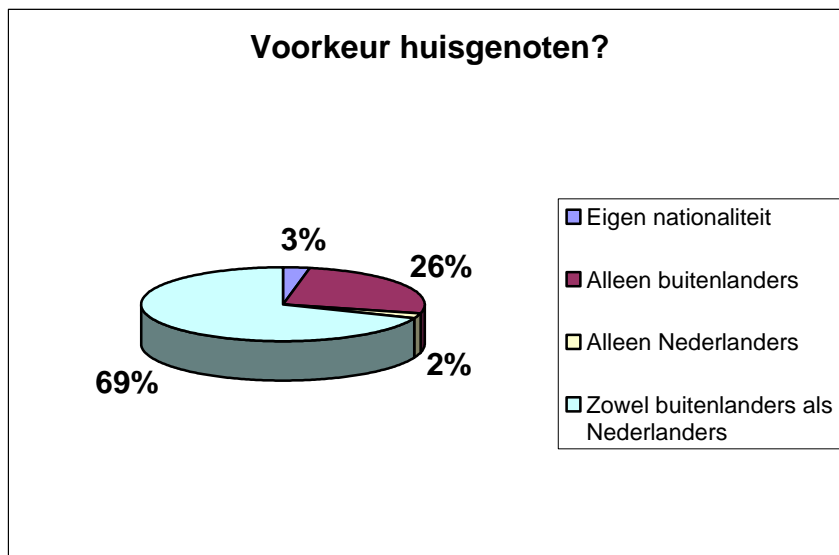
Uit het project blijkt circa 71% van de respondenten in hun eigen land minder huur te betalen dan in Groningen. Toch vond 76% van de respondenten de huurprijs acceptabel voor de periode dat ze in Groningen verblijven.

Uit de gegevens van de SHBS-G blijken de scores voor de relatie tussen de huurprijs en het woongenot aan de lage kant. Volgens de stichting is dit deels te wijten aan het principe dat men over het algemeen liever minder betaalt dan de prijs die er voor staat. Daarnaast wordt er al gauw gevoelsmatig teveel betaald, wanneer studenten niet helemaal tevreden zijn met de (algemene) voorzieningen. Opvallend is de erg lage score voor Campus Nijenborgh.

Internet is van groot belang. Liefst 85% van de studenten die niet over een Internetaansluiting beschikken geeft aan dit graag te willen (International Student Housing Group Project, 2004). Een gemeenschappelijke ruimte blijkt ook van groot belang. Van de 27% die hier niet over beschikt, zou een ruime meerderheid dit graag anders zien. Over het beschikken over een eigen badkamer zijn de meningen sterk verdeeld. Het verdient dan ook aanbeveling meerdere opties te blijven aanbieden.

Uit figuur 4.3 blijkt met wie de respondenten graag willen samenwonen.

Figuur 4.3 – Voorkeur huisgenoten

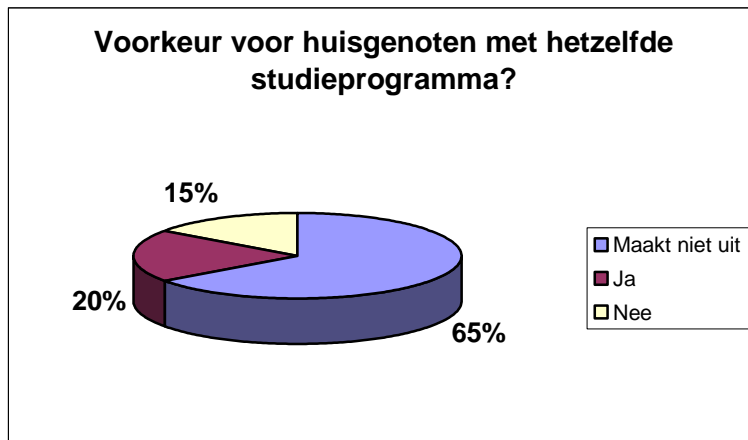

Bron: International Student Housing Group Project, 2004

De meerderheid (69%) heeft een voorkeur voor de optie 'zowel buitenlanders als Nederlanders'. In de Kornoeljestraat wonen zowel buitenlandse als Nederlandse studenten.

Of men ook een voorkeur heeft voor een bepaald type student (uitwisselingsstudent, bachelor, master, PhD) als huisgenoot blijkt uit figuur 4.4.

Figuur 4.4 – Voorkeur voor type student als huisgenoot

Bron: International Student Housing Group Project, 2004

Uit figuur 4.4 blijkt dat de meerderheid van de respondenten geen voorkeur heeft met welk type student zij samenwonen. Wel moet rekening worden gehouden met de relatief grote groep uitwisselingsstudenten binnen dit onderzoek. Bekend is het gegeven dat master en PhD studenten liever niet enkel bij uitwisselingsstudenten willen wonen, gezien het verschil in levensstijl.

4.2 Invloed verblijfsduur en regio van herkomst

Van de 200 respondenten komen er 151 uit westerse landen en de overige 49 uit niet-westerse landen. Tabel 4.2 geeft aan of de mate van tevredenheid over de huidige accommodatie verschilt wanneer de respondenten in westerse en niet westerse groepen opgesplitst worden.

Tabel 4.2: Relatie mate van tevredenheid huidige accommodatie en afkomst

Nationaliteit	Tevreden (%)	Niet tevreden (%)
Westers	82	18
Niet-westers	65	35

Toelichting: cijfers zijn inclusief particuliere kamers

Uit de tabel blijkt dat de respondenten uit de niet-westerse landen in mindere mate tevreden zijn over hun accommodatie. Met name de Chinese studenten blijken ontevreden; van de 17 Chinese respondenten blijken er 10 niet tevreden te zijn.

Tabel 4.3 gaat in op de relatie tussen de verblijfsduur en de mate van tevredenheid over de huidige accommodatie.

Tabel 4.3: Relatie mate van tevredenheid huidige accommodatie en verblijfsduur

Lengte verblijf	Tevreden (%)	Niet tevreden (%)
Korter dan een jaar	80	20
Jaar of langer	65	35

Toelichting: cijfers zijn inclusief particuliere kamers

De buitenlandse studenten die korter dan een jaar blijven, voornamelijk uitwisselingsstudenten, blijken een grotere mate van tevredenheid te tonen dan die studenten die een jaar of langer in Groningen verblijven.

4.3 Hebben buitenlandse studenten andere woonwensen?

Corporatie In heeft onlangs nog een marktonderzoek gedaan naar de woonwensen van (toekomstige) studenten. Het betrof hier een online enquête uitgevoerd door *Aha! Marktonderzoek*; "Online enquête Kamerzoekenden 21 juni t/m 5 juli 2004."

Het aantal respondenten bedroeg 488. Het betrof hier zowel studenten (200) als toekomstige studenten (288).

Enkele conclusies worden hier puntsgewijs uiteengezet;

- de helft van de respondenten geeft aan graag in het centrum te willen wonen; de overige stadsdelen volgen op grote afstand
- de respondenten geven aan graag in een buurt te wonen met voornamelijk studenten en of werkende jongeren
- 52% van de respondenten wil het liefst in een zelfstandige 1 of 2 kamerwoning wonen; 21% geeft aan graag in een kamer van een studentencomplex (<6 personen per eenheid) te willen wonen; 16% heeft een voorkeur voor een kamer in een studenten/verenigingshuis
- 52% van de respondenten geeft aan 251-300 euro over te hebben als maximale loonlast per maand; 32% heeft hier 225-250 voor over
- de respondenten met een voorkeur voor onzelfstandige woonruimte willen bij voorkeur de voorzieningen delen met 3 tot 5 anderen

Het stadscentrum lijkt de meeste buitenlandse studenten (34%) de beste locatie om te wonen (zie figuur 4.5), gevolgd door de plek waar men zelf woonachtig is. Deze 21% van de respondenten blijkt dus tevreden over de eigen buurt en beschouwen deze als zijnde de beste vestigingsplaats. Verder blijkt er een voorkeur om dicht bij de eigen faculteit te wonen. Gezien de ligging van enkele faculteiten in het gebied tussen het centrum en het Zernike, blijkt ook dit gebied (tussen het centrum en noordelijk gelegen wijken als Paddepoel) relatief in trek (International Student Housing Group Project, 2004).

Studenten woonachtig in de zuidelijk gelegen internationale studentenhuizen Martinihouse en van Starckenborghstraat blijken het minst tevreden over de locatie van hun huis. Dit gegeven is algemeen bekend. Corporatie In en de SHBS-G beseffen dat de wijken gelegen 'ten zuiden van de spoorlijn' minder geschikt zijn voor studentenhuusvesting. Studenten geven aan dat de afstand tot het centrum en veelal de onderwijsinstellingen te groot is.

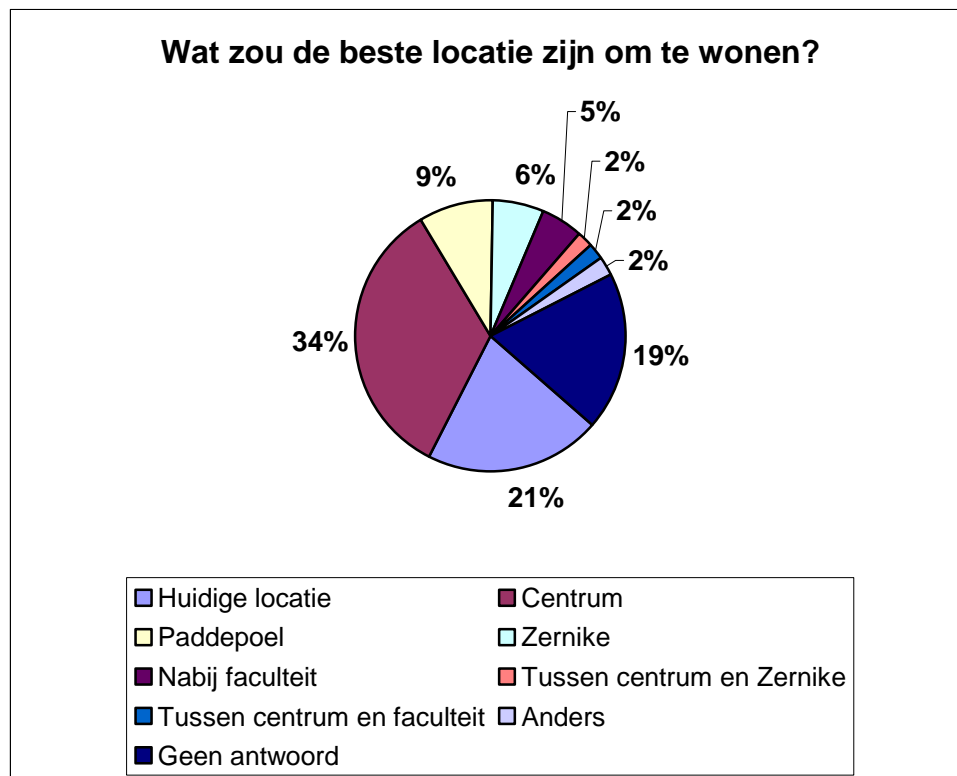
Qua locatievoorkeur verschillen de buitenlandse en de Nederlandse studenten dus niet van mening.

Wel duidelijk afwijkend is de wens van buitenlandse studenten om in een onzelfstandige, gemeubileerde kamer te wonen. Het aantal personen per pand of afdeling blijkt niet van belang. Een eenvoudig te verklaren gegeven, gezien de situatie waarin buitenlandse studenten zich bevinden. De behoefte aan contacten met andere (buitenlandse) studenten is groot.

Uit de Online enquête Kamerzoekenden en het International Student Housing Group Project blijken beide studentengroepen ongeveer hetzelfde bedrag over te hebben voor huisvesting; namelijk 250 euro per maand (inclusief).

Internet is voor buitenlandse studenten van groot belang, meer nog dan bij Nederlandse studenten.

Figuur 4.5 – Favoriete woonlocatie

Bron: International Student Housing Group Project, 2004

Ook in het jaar 2003 is er onderzoek gedaan onder buitenlandse studenten. Dit project werd ook uitgevoerd door een aantal buitenlandse studenten van de Faculteit der Ruimtelijke Wetenschappen van de RUG. Het betrof hier een onderzoek naar de mate van waardering van de internationale studentenhuizen in Groningen. In tien internationale studenten huizen werden er per huis 20 studenten schriftelijk geënuquêteerd.

Uit dit rapport, genaamd *Home Sweet Home (2003)*, blijkt dat 47% van de respondenten tevreden is met hun accommodatie, 35% blijkt een gematigd oordeel te hebben en de overige 18% is ontevreden tot zeer ontevreden. Van de ondervraagde studenten bleek 35% wel van kamer te willen wisselen mocht die mogelijkheid zich voordoen. 67% stelt dat ze voor hun vertrek niet genoeg informatie verkregen over de huisvestingsopties in Groningen. De helft van de geënuquêteerden vond dat ze niet genoeg opties hadden om hun

woonpreferenties aan te geven en daarnaast werd de website van de Housing Office te weinig informatief geacht (Home Sweet Home, 2003).

Deze ontevredenheid over de hoeveelheid informatievoorziening van het HO is ook aangetoond in het International Student Housing Group Project (zie 3.1).

4.4 Conclusie

Het merendeel van de buitenlandse studenten is tevreden over hun woonruimte en leefomgeving. Er is wel een onderscheid tussen de studenten uit westerse landen en die uit niet-westerse landen. De eerstgenoemde groep blijkt meer tevreden met het aangeboden. Dit gaat ook op voor de studenten die een relatief korte periode blijven; de buitenlandse studenten die langer dan een jaar blijven zijn minder tevreden over hun accommodatie.

Qua locatievoorkeur verschillen de buitenlandse en de Nederlandse studenten niet van mening. Het stadscentrum en de wijken rondom de onderwijsinstellingen blijken het meest populair.

De wensen van buitenlandse studenten verschillen wel op het gebied van kamertype. Waar meer dan de helft van de Nederlandse studenten aangeeft het liefst in een zelfstandige één of twee kamerwoning te willen wonen, geven buitenlandse studenten de voorkeur aan een onzelfstandige wooneenheid.

5. Internationale studentenhuysvesting: lessen uit Reading

De University of Reading is van groot belang voor de stad Reading, net zoals de Rijksuniversiteit Groningen en de Hanzehogeschool een belangrijke stempel op de stad Groningen drukken. De University of Reading heeft circa 15.000 studenten en 4.000 werknemers. In dit hoofdstuk volgt een beschrijving van de gang van zaken betreffende de buitenlandse studenten in Reading, met in het achterhoofd de situatie in Groningen.

5.1 Reading en zijn campusterreinen

De panden van de universiteit liggen allemaal op een van de drie campusterreinen; Whiteknights, Bulmershe Court en London Road, allen gelegen in de directe nabijheid van het stadscentrum (zie figuur 5.1). Het is een brede universiteit met circa 60 verschillende onderwijsprogramma's. De stad Reading is gelegen op circa 65 kilometer ten westen van Londen in het district Berkshire. Reading heeft een omvangrijk verzorgingsgebied en omvat ongeveer 150.000 inwoners.

Figuur 5.1 – Reading's campusterreinen

Bron: University of Reading [website], 2005

5.2 Het Britse Hoger Onderwijs

Het Britse hogere onderwijs is qua structuur en organisatie moeilijk te vergelijken met Nederland omdat het geen indeling in universiteiten en hogescholen kent. Britse universiteiten verzorgen bachelor en master opleidingen die zowel een HBO als een wetenschappelijk karakter kunnen hebben. Daarnaast bestaat een aparte sector van het HBO in een beperkt aantal studierichtingen (de zogenaamde Higher Certificate en Higher Diploma opleidingen). Deze opleidingen kunnen zowel door universiteiten als door niet-universitaire instellingen worden aangeboden.

Het universitaire onderwijs is verdeeld in twee fasen. De 'undergraduate studies', die drie tot vier jaar duren en worden afgesloten met de 'bachelor degree' en de 'post-graduate studies', die een tot drie jaar duren. Deze 'post-graduate studies' leiden tot verschillende 'master degrees' of de titel PhD na een promotiefase van minimaal drie jaar.

Veel universiteiten hebben een 'accommodation office' die studentenflats beheert. Daar zijn vaak plaatsen voor eerstejaars en buitenlandse studenten gereserveerd. Ook Reading heeft een dergelijke accommodation office.

5.3 The University of Reading

Vrijwel alle eerstejaars studenten en het merendeel van de buitenlandse studenten wonen in de zogenaamde Halls of Residences. De Halls liggen of op de campus of net aan de grens, slechts twee bevinden zich op behoorlijke afstand van het centrale punt van de Whiteknights campus. De Halls zijn grotendeels in eigendom van de universiteit.

In Reading is er geen tot weinig betrokkenheid van andere partijen als bijvoorbeeld de gemeente en ontwikkelaars (alleen op gebied van planning en brandveiligheid en dergelijke), zoals dat in bijvoorbeeld Groningen wel het geval is. Daarnaast is er sprake van een huisvestingsgarantie en is leegstand geen uitzondering. Over het algemeen is er geen woningnood in de stad Reading. De ouderejaars studenten wonen vaak in particuliere woningen in wijken rondom de campusterreinen (Goodall, 2004).

The University of Reading is eigenaar van elf Halls of Residences en twee andere gebouwen (Hillside en Martindale Court). Daarnaast zijn er enkele private gebouwen van de Sentinel Housing Group (Foley, IFR) en de Jarvis UPP (Student Village en St. George's Hall). De kamers variëren per Hall en ook per afdeling binnen de Halls. Er is aldus een grote verscheidenheid aan kamers wat betreft voorzieningen. Belangrijk is ook de keuze tussen self-catering of fully catered. Bij de laatstgenoemde worden er drie maaltijden per dag geserveerd, wat met de huurprijs verrekend wordt.

Voor Engelse eerstejaarse studenten is er een kamergarantie (mits zij voldoen aan alle voorwaarden van het tijdig aanmelden en dergelijke). Alle kamers zijn gemeubileerd en inclusief schoonmaak. Contracten variëren van 30, 39 of 50 weken.

De Halls geven prioriteit aan eerstejaars, buitenlandse (master)studenten en studenten met een speciale behoefte. De meeste tweedejaars studenten wonen in een studentenhuus of bij een gastgezin. Zij krijgen dan ook geen prioriteit bij een aanvraag. De Accomodation Office helpt die studenten bij het zoeken naar private huisvesting (Dickinson, 2004).

Op de private markt kost een kamer per maand circa € 400,- per maand. De prijzen van de kamers in de Halls zijn zeer divers gezien deze namelijk afhangen van het voorzieningenniveau, catering en het aantal weken dat de kamer gehuurd wordt. Huurprijzen variëren aldus van € 360,- per maand (meest eenvoudige zonder catering) tot € 750,- per maand (veel eigen voorzieningen en met catering). De meeste Halls zijn met catering.

Overige punten:

- tweepersoonskamers zijn in Reading niet verkrijgbaar
- Engelse en buitenlandse studenten worden gemixt, er wordt hierbij gekeken naar studierichtingen en geslacht
- buitenlandse niet-Europese studenten hebben een kamergarantie. Europese Erasmus-studenten hebben die niet, zeker niet wanneer zij voor één semester blijven; uit ervaring blijkt dat zij zelf relatief gemakkelijk aan woonruimte kunnen komen. Zij hebben de minste prioriteit.
- studenten moeten over het algemeen hun kamer verlaten in de periode tussen de 3 semesters. Alleen tegen betaling, of wanneer men een ander contract (39 of 51 week) getekend heeft mag men zijn of haar spullen achterlaten. Dit verschilt ook weer per Hall.

(Bron: Dickinson, 2004)

In onderstaande tabellen (5.1 en 5.2) staat het aantal studenten onderverdeeld in under- en postgraduate, en home fee- versus overseas fee-paying¹⁸ studenten.

Tabel 5.1: Studentenaantallen: undergraduate versus postgraduate

	2002	2003	2004
Total students	13153	14887	15326
Undergraduate	9181 (70%)	10384 (70%)	10987 (72%)
Postgraduate	3972 (30%)	4503 (30%)	4339 (28%)

Bron: Accommodation Office, 2004

Tabel 5.2: Studentenaantallen: home fee- versus overseas fee paying

Home fee-paying	11054 (84%)	12850 (86%)	13202 (86%)
Overseas fee-paying	2099 (16%)	2037 (14%)	2124 (14%)

Bron: Accommodation Office, 2004

Uit de tabellen blijkt enerzijds een absolute groei van het aantal studenten en een relatieve groei van het aantal undergraduate studenten. Het aantal buitenlandse studenten (overseas fee-paying; exclusief de uitwisselingsstudenten) blijkt de laatste twee jaren stabiel op 14%.

¹⁸ Kosten collegegeld; in de tabel onderscheiden voor Engelse studenten en buitenlandse studenten

5.4 Prognoses en woonsatisfactie buitenlandse studenten

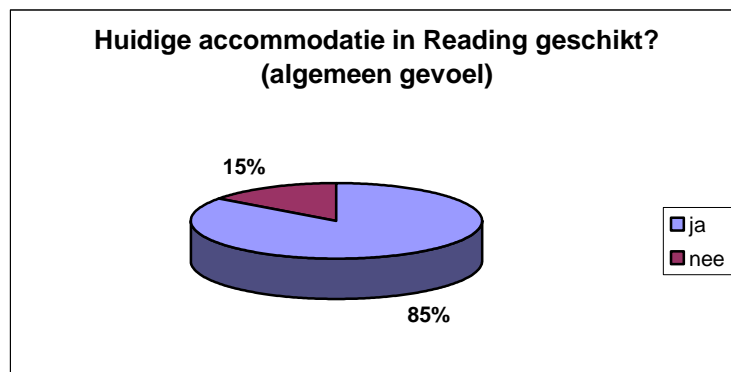
Reading kan het aantal eerstejaars studenten vrij nauwkeurig voorspellen dankzij het *University Central Administration System* (UCAS). Britse studenten moeten vroegtijdig een keuze maken in welke steden ze eventueel willen studeren; na de bekendmaking van de resultaten van de A-levels zijn ze min of meer gedwongen naar een bepaalde stad te gaan.

Bij (internationale) (post graduate) studenten is dit moeilijker vanwege visa's en fondsen (Nunnerley, 2004).

Exacte cijfers over studentenaantallen en een cijfermatige onderbouwing van een te verwachten trend van een langer verblijf, blijken ook in Reading moeilijk verkrijgbaar. Meer nog dan in Groningen hebben Engelse universiteiten een grotere mate van onzekerheid wat betreft visa van in het bijzonder Aziatische studenten.

Er was in Reading geen onderzoek gedaan naar de woonsatisfactie van (buitenlandse) studenten. Uit eigen onderzoek blijkt het volgende; men is tevreden over de geboden faciliteiten, locatie en sfeer, echter, het merendeel meent dat de huur te hoog is (zie figuren 5.2 en 5.3).

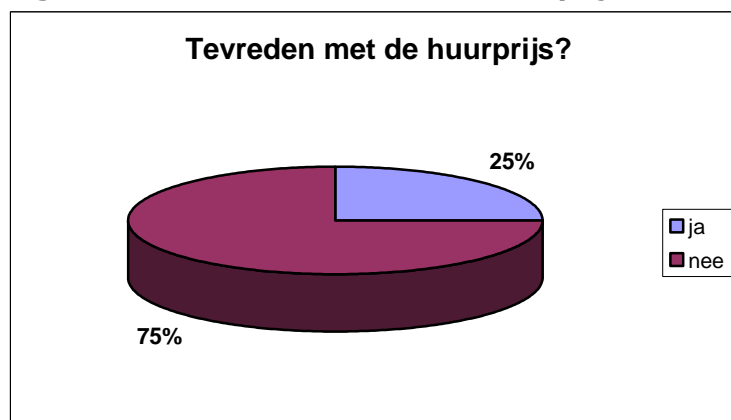
Figuur 5.2 – Tevredenheid over accommodatie

Bron: eigen onderzoek

Toelichting: het aantal respondenten bedroeg 30, waarvan 23 uitwisselingsstudent

Figuur 5.3 – Tevredenheid over huurprijs

Bron: eigen onderzoek

Toelichting: het aantal respondenten bedroeg 30, waarvan 23 uitwisselingsstudent

De kwaliteit die men biedt heeft dus een duidelijke prijs (tevens in ogenschouw nemend dat het prijsniveau in Engeland sowieso hoger ligt).

Tot slot blijkt ook locatie in Reading van belang; de wat meer afgelegen Bulmershe – en Sibly Hall worden minder gewaardeerd. Van de geboden mogelijkheid om van Hall te wisselen wordt dan ook veelvuldig gebruik gemaakt.

5.5 Relevante ervaringen voor Groningen

De situatie van Groningen laat zich moeilijk vergelijken met die van Reading, gezien de aanwezigheid van de campus. De campusterreinen van Reading zijn het middelpunt van het universitaire leven. Daarnaast is de huizenmarkt in Reading al een aantal jaren erg ruim. Studenten kunnen vrij eenvoudig aan een geheel leegstand huis komen en deze met een groep studenten betrekken.

Wat betreft het beleid van de University of Reading zijn er wel enkele verschillen. Zo hebben niet-Europese gaststudenten een kamergarantie. Dit wijkt af van de situatie in Groningen, waar een inspanningsverplichting geldt. Uit ervaring van de universiteit van Reading blijkt dat voornamelijk Europese uitwisselingsstudenten zelf goed in staat zijn voor accommodatie te zorgen. Gezien de cultuurverschillen tussen West-Europa en werelddelen als Azië en Afrika, lijkt dit beleid gerechtvaardigd. Een kamergarantie zou mogelijke twijfelaars ook over de streep kunnen trekken.

De integratie tussen Engelse en buitenlandse studenten lijkt erg natuurlijk. Dit komt voornamelijk door het feit dat zij in dezelfde Halls wonen. Het aantal sociale activiteiten lijkt in Reading ook groter dan in Groningen.

Daarnaast is de informatievoorziening op de websites van de universiteit van Reading, de International Office en de Accommodation Office in ruime mate aanwezig. Elke Hall of Residence heeft een eigen website met een gedetailleerde beschrijving van het pand en de karakteristieke sfeer. Een dergelijke goede informatievoorziening kan mogelijke teleurstellingen voorkomen. In Groningen blijken vele buitenlandse studenten de informatievoorziening van het HO niet voldoende te vinden.

6. De toekomstige markt

Dit hoofdstuk richt zich op de toekomstige markt voor internationale studentenhuisvesting in Groningen. Het gaat hier om de betrokken actoren, gevraagde kwaliteit en kwantiteit en de afstemming daartussen. De rol van corporatie In komt hier ook ter sprake.

6.1 Verkregen inzichten

Enkele relevante inzichten die verkregen zijn door dit rapport;

- A. Universiteiten en Hogescholen stimuleren grensoverschrijdende samenwerking en sturen aan op een toenemende mobiliteit van studenten, docenten en onderzoekers. Het beleid is erop gericht om meer buitenlandse studenten aan te trekken. Echter, de laatste jaren is gebleken dat het aanbod van huisvesting niet toereikend is. Men grijpt al enkele jaren naar noodoplossingen en tot op heden is er geen duidelijkheid over een structurele toename van de capaciteit.
- B. De internationale studentenhuizen van de SHBS-G / HO worden niet allemaal even positief beoordeeld. De standaard (faciliteiten) van enkele huizen laat te wensen over.
- C. Net als Nederlandse studenten vinden ook buitenlandse studenten locatie van groot belang. Woningcorporatie In doet er verstandig aan niet meer te willen investeren in panden / projecten in het zuiden van de stad.
- D. Het maken van prognoses aangaande aantallen buitenlandse studenten gaat gepaard met een grote mate van onzekerheid, dit vanwege een groot aantal factoren. Wel is aangetoond dat de stad Groningen de komende jaren zondermeer een stijging van het aantal buitenlandse studenten kan verwachten. Het aantal Engelstalige bachelor en master studies neemt toe. Het aandeel programmastudenten binnen de totale buitenlandse studentenpopulatie neemt toe. Tot op heden komt ongeveer de helft van deze studenten uit de EU landen. De snelst groeiende groep komt uit Azië.
- E. Er circuleren vele cijfers rond aantallen buitenlandse studenten en zelden komen zij met elkaar overeen. Dit komt onder andere door de verschillende definities van 'de buitenlandse student', de verschillende peildata die de RUG (studiejaar) en de HG (kalenderjaar) gebruiken, bijgestelde streefcijfers, uitgesproken ambities en het simplificeren van de werkelijkheid als bijvoorbeeld "elk jaar neemt het aantal buitenlandse RUG studenten met 100 toe."
- F. Buitenlandse studenten hebben een duidelijke behoefte aan meer informatie over de huisvestingsmogelijkheden in Groningen. Het Housing Office van Groningen zou een voorbeeld kunnen nemen aan de websites van zowel de Halls of Residence als de University of Reading.

- G. Enkele faculteiten van de RUG hebben zelf initiatieven ontplooid om hun eigen buitenlandse studenten te kunnen huisvesten. Dit staat wel haaks op de centrale regie voor huisvesting van buitenlandse studenten, die de RUG voorstaat. Onder de faculteiten heerst een gevoel van onzekerheid over de huisvesting van hun gaststudenten. Het vertrouwen in de centrale regie van de RUG is niet optimaal en men laat weten niet tevreden te zijn over de informatievoorziening.
- H. De RUG en de HG blijken niet dezelfde visie te hebben over in hoeverre men verantwoordelijk is voor het huisvesten van hun buitenlandse studenten. De RUG is bereid meer kosten op zich te nemen; de HG laat meer aan de student zelf over.
- I. De grote meerderheid (79%) van de buitenlandse studenten is tevreden over hun accommodatie. De gebleken ontevredenheid over de faciliteiten blijkt het complete oordeel over de aangeboden huisvesting niet in het negatieve te drukken. Algemeen wordt aangenomen dat naast de kamergrootte en locatie, vooral de sociale interactie met andere internationale studenten in hoge mate gewaardeerd wordt. Studenten uit westerse landen zijn relatief meer tevreden dan studenten uit niet-westerse landen. Dit gaat ook op voor studenten die minder dan één jaar in Groningen verblijven, afgezet tegen diegene die hier langer verblijven.
- J. Internet en een gemeenschappelijke ruimte zijn in de ogen van buitenlandse studenten van groot belang.
- K. Qua locatievoorkeur verschillen de buitenlandse en de Nederlandse studenten niet van mening; het stadscentrum en de wijken rondom de onderwijsinstellingen blijken het meest populair.
- L. In tegenstelling tot de Nederlandse studenten, geven buitenlandse studenten de voorkeur aan een onzelfstandige (gemeubileerde) wooneenheid. Er bestaat dus een duidelijk andere vraag op de kamermarkt. Het gaat hier voornamelijk om die buitenlandse studenten die korter dan een jaar in Groningen verblijven. De groep buitenlandse studenten die meerdere jaren in Groningen verblijft, bevindt zich, na een jaar door het HO te zijn gehuisvest, wel op eenzelfde markt als de Nederlandse student.
- M. De meerderheid van de buitenlandse studenten geeft aan graag ook Nederlandse huisgenoten te willen hebben. Er moet echter wel rekening gehouden worden met afwijkende woonwensen, zeker wanneer het studenten betreft die enkele jaren in Groningen verblijven, zoals PhD studenten.
- N. Groningen zou, net als de University of Reading, kunnen overwegen bepaalde groepen buitenlandse studenten een kamergarantie te geven. Net als in Reading, zou men de niet-West-Europese studenten voorrang kunnen geven gezien het cultuurverschil.

6.2 Drie scenario's

Naar het toekomstige aantal buitenlandse studenten kan alleen gegist worden. Uiteraard proberen de RUG en de HG een zo goed mogelijke schatting te maken. Echter, op de middellange termijn (tot 2010) tot de lange termijn neemt de mate van onzekerheid evenredig toe. Deze paragraaf geeft drie mogelijke scenario's betreffende buitenlandse studentenaantallen voor het jaar 2010.

Tabel 6.1 geeft een overzicht van het totale aantal studenten in Groningen.

Tabel 6.1: Totaal aantal studenten RUG en HG in 2004-2005 en 2010

Collegejaar	RUG	HG	Totaal
2004-2005	22.237	19.244	41.481
2010 (prognose)	25.000	20.200	45.200

Toelichting: prognose komt van het Ministerie van OC&W; de prognoses zijn in 2005 naar boven bijgesteld

Bron: Gemeente Groningen, monitor studentenhuisvesting, 2005

In 2004-2005 bedroeg het totale aantal diplomastudenten 41.481 (het gaat hier om studenten die een volwaardig onderwijsprogramma volgen, gericht op het verkrijgen van een eindexamen, aan de RUG of de HG. Buitenlandse uitwisselingsstudenten die voor korte tijd aan de RUG of de HG studeren zijn niet in dit aantal meegenomen). Volgens de prognose voor het jaar 2010 zal het aantal RUG studenten met 12% stijgen en het aantal HG studenten met 5%. Dit komt neer op een totaal van 45.200 studenten.

Overigens, zou de groei zich doortrekken zoals het de afgelopen drie jaar heeft gedaan (trendmatig), zou in 2010 het aantal studenten 48.078 bedragen.

Van de RUG studenten woonde in 2004 66% (14.676 studenten) in de stad Groningen. Bij de HG was dit 41% (7890 studenten). In totaal woonden er dus in 2004 22.566 studenten in Groningen.

Op basis van de prognose zou in 2010 70% van de RUG studenten (17.500) in de stad willen wonen. Bij de HG is dit 45% (9090 studenten). Het totaal wordt dan 26.590. In de laatste drie jaar is het gemiddelde aantal RUG studenten dat in de stad woont gegroeid terwijl in diezelfde periode het gemiddelde aantal HG studenten is afgenomen. Deze trend doorberekend komt dit neer op een in Groningen woonachtig studentenaantal van 24.878 in 2010 (Gemeente Groningen, monitor studentenhuisvesting, 2005).

Het bovenstaande staat uiteengezet in tabel 6.2. Er wordt aldus onderscheid gemaakt tussen de prognose en de trend (op basis van 3 jaar).

Tabel 6.2: Totaal aantal studenten in 2004-2005 en 2010 (prognose en trend)

	2004	2010	
		Prognose	Trend
Totaal aantal studenten	41.481	45.200	48.078
Woonachtig in Groningen	22.566	26.590	24.878

Toelichting: prognose komt van het Ministerie van OC&W; de prognoses zijn in 2005 naar boven bijgesteld

Bron: Gemeente Groningen, monitor studentenhuisvesting, 2005

Het aandeel buitenlandse studenten op de in Groningen woonachtige studenten was in 2004 17,5% (circa 4000). Het betreft hier enkel de buitenlandse studenten die langer dan één jaar studeerden. In 2004 had de RUG ook circa 1157 kort studerenden (korter dan één jaar); de HG had er circa 800.

Bij elkaar opgeteld bevonden er zich in 2004 ongeveer 6000¹⁹ buitenlandse studenten in Groningen.

In tabel 6.3 staan drie mogelijke scenario's²⁰ betreffende langer dan één jaar in Groningen verblijvende buitenlandse studentenaantallen. Ten behoeve van de duidelijkheid wordt er in de berekeningen verdergegaan met gemiddelden. Zo vervalt het onderscheid tussen prognose- en trendcijfers. Voor het jaar 2010 wordt het totale aantal studenten gesteld op 47.000 en het aantal in Groningen woonachtige studenten op 25.000.

Tabel 6.3: Drie mogelijke scenario's voor het aantal langer dan één jaar in Groningen studerende buitenlandse studenten in 2010

<i>2004 = 17,5%</i> <i>(= 4000)</i>	Afvlakkende groei (scenario 1)	Middelmatige groei (scenario 2)	Extreme groei (scenario 3)
2010 (prognose = 25.000)	20% = 5000 studenten	25% = 6250 studenten	30% = 7500 studenten

Toelichting: het gaat hier niet om instroomgetallen, maar om het aantal lang studerende buitenlandse studenten dat in 2010 in Groningen woonachtig is (van zowel de RUG als de HG)

Uit tabel 6.3 blijkt hoe een percentuele toename van 5procentpunten al tot een relatief grote stijging kan leiden. Het gaat in tabel 6.3 uitsluitend om buitenlandse studenten die langer dan één jaar in Groningen gaan studeren (dus exclusief de categorie uitwisselingsstudenten, in 2004/2005 bijna 2000 studenten tellend). Aangezien het HO studenten alleen voor een verblijfsduur van maximaal één jaar mag huisvesten, komen zij uiteindelijk op dezelfde markt als de Nederlandse student terecht.

In principe worden alle buitenlandse studenten door het HO gehuisvest. De studenten die korter dan een jaar in Groningen verblijven, kunnen die hele periode in hun HO-kamer blijven. In 2004 ging het om circa 1157 RUG studenten en 800 HG studenten. Dit komt aardig overeen met het gegeven dat het HO in dit jaar 1700 huisvestingsaanvragen kreeg (aangezien niet elke student die bij de onderwijsinstellingen geregistreerd staat via het HO gehuisvest is).

¹⁹ Het gaat hier duidelijk niet om de totale instroom. Dit cijfer is inclusief 'Nederlandse' studenten die een andere nationaliteit hebben. Dit getal zegt ook niks over het aantal benodigde kamers, gezien de meeste kamers gedurende een kalenderjaar door meerdere buitenlandse studenten bewoond worden.

²⁰ Er zijn drie mogelijke scenario's; afvlakkende-, middelmatige- en extreme groei. De groei vlakt af wanneer de ambities niet gehaald worden en de groeicijfers niet realiseerbaar blijken te zijn. Oorzaken kunnen zijn; een gebrek aan belangstelling voor Engelstalige masteropleidingen; concurrentie van andere universiteiten en hogescholen; andere externe factoren als een inkrimping van beursprogramma's en of internationale ontwikkelingen. Onder middelmatige groei wordt hier verstaan het voortzetten van de trend. Bij extreme groei nemen de aantallen fors toe en stijgen de aantallen boven verwachting (en boventrendmatig).

Het aantal kort studerende buitenlandse studenten bedroeg in 2004 ongeveer 2000. Ongeveer 1/3 van de totale buitenlandse populatie was dus kort studierend (zie tabel 6.4, waarbij 2004 = 33%). Tabel 6.4 geeft wederom drie scenario's weer, maar dan enkel voor die groep buitenlandse studenten die korter dan één jaar in Groningen verblijft.

De gebruikte getallen corresponderen met de data van tabel 6.3.

Tabel 6.4: Drie mogelijke scenario's voor het aantal korter dan één jaar in Groningen studerende buitenlandse studenten in 2010

2004 = 33% (=2000)	Afname (scenario 1)	Geen / lichte groei (scenario 2)	Matige / redelijke groei (scenario 3)
2010	25% = 2100 studenten	35% = 3400 studenten	40% = 4200 studenten

De scenario's hebben als uitgangspunt scenario 2 van tabel 6.3 (middelmatige groei van het aantal lang studerende buitenlandse studenten in 2010)

Uit tabel 6.4 blijkt dat bij een middelmatige groei van het aantal buitenlandse studenten tot het jaar 2010, het aantal kort studerende buitenlandse studenten ten alle tijden boven het niveau van 2004 (2000 studenten) uitkomt. Ook wanneer het aandeel kort studerenden naar 25% van het totale aantal buitenlandse studenten zakt.

Wanneer de huidige trend zich voortzet zijn er, volgens de bovenstaande scenario's en rekening houdend met de gestelde definitie van de buitenlandse student, in 2010 ongeveer 6250 (langer dan een jaar; scenario 2 van tabel 6.3) + 3400 (korter dan een jaar; scenario 2 tabel 6.4) = 9650 buitenlandse studenten in Groningen. Een forse stijging van beide groepen buitenlandse studenten. De capaciteit anno 2005 is zeker niet voldoende.

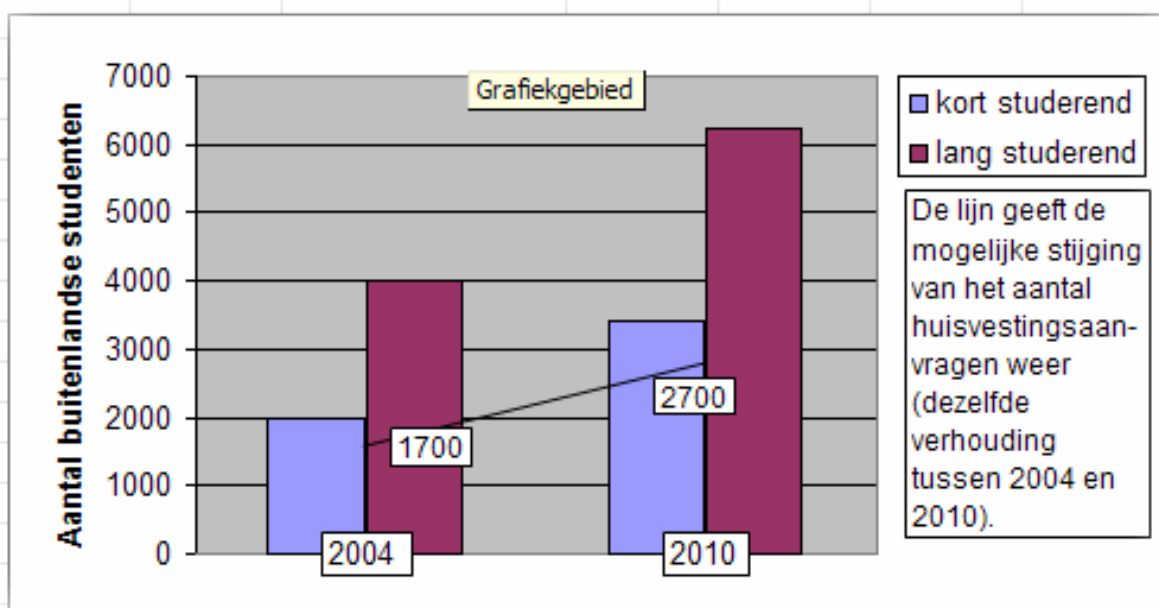
Opvallend is het verschil met de in paragraaf 2.4.2 getoonde tabel 2.3. In de nota *Studentenhuisvesting nu en straks*, weliswaar verschenen in mei 2003, werd gesproken over een verwachting van 3600 buitenlandse studenten in 2010. Definities, peildata, uitgangspunten, bijgestelde ambities, externe ontwikkelingen en groeiverwachtingen maken het gebruik en het vergelijken van cijfers verraderlijk.

Overigens zijn het niet alleen uitwisselingsstudenten die korter dan een jaar in Groningen verblijven. Lang niet alle masterstudies zijn langer dan een jaar. Het huidige aanbod (september 2005) van masters van de RUG leert dat van de circa 41 Engelstalige masteropleidingen er 18 binnen één jaar afgerond kunnen worden. Van de 23 tweejarige masteropleidingen zijn er 13 zogenaamde Researchmasters²¹. Een groot deel van de programmastudenten kunnen aldus hun studie in een jaar afronden en komen in principe niet op dezelfde kamermarkt als de Nederlandse student.

²¹ Een tweejarige master die specifiek gericht is op een loopbaan in het onderzoek en waarvan de inhoud gekoppeld is aan een RUG-onderzoekschool

In de onderstaande figuur (6.1) staat een weergave van het hierboven besproken scenario (6250 (langer dan een jaar; scenario 2 van tabel 6.3) + 3400 (korter dan een jaar; scenario 2 tabel 6.4) = 9650 buitenlandse studenten). Hierin is een lijn weergegeven van het aantal huisvestingsaanvragen dat het HO op jaarlijkse basis krijgt. Voor 2004 lag deze rond de 1700. Voor 2010 zou deze rond de 2700 komen te liggen wanneer zich eenzelfde verhouding tussen het aantal studenten en aanvragen plaatsvindt.

Figuur 6.1 – Weergave groei en huisvestingsaanvragen

Het aantal bedden van het HO bedroeg op 1 september 2004 ongeveer 884. Zoals eerder gesteld is dit aantal veelvuldig aan verandering onderhevig. Deze bedroeg dus nagenoeg de helft van het aantal aanvragen. Met het in figuur 6.1 weergegeven verwachte aantal van 2700 in het jaar 2010 zou de capaciteit om en nabij de 1350 moeten liggen.

6.3 Betrokken actoren

Met de huisvesting van buitenlandse studenten zijn vele actoren betrokken; de vier belangrijkste worden toegelicht;

- de gemeente; als regisseur. De spil en initiatiefnemer van regulier overleg met andere partijen, leverancier van diverse rapporten en het epicentrum van wet - en regelgeving. Andere belangrijke punten zijn grondexploitatie, bouwregelgeving, subsidiering van projecten, het kamerverhuurpandbeleid en bestemmingsplannen.
- de onderwijsinstellingen; als aanbieder van onderwijs en onderzoek zijn zij degenen die de buitenlandse studenten aantrekken en de stadspoorten binnensluizen. De RUG en de HG zijn de oprichters van het HO en dekken het exploitatietekort af. Zijn min of meer verplicht goede randvoorwaarden te scheppen als zijnde verantwoordelijk voor de komst van de studenten, maar kunnen geen marktrisico's nemen. Geven prognoses en verstrekken informatie over studentenaantallen.
- de woningcorporaties; de maatschappelijke ondernemers die als doel hebben een prettige leefomgeving te creëren. Zouden het initiatief moeten nemen voor huisvestingsprojecten.
- de SHBS-G / HO; opgericht door de RUG en de HG. Zijn contractueel verplicht een jaarlijks vastgelegd aantal bedden te moeten aanbieden. Beheren de internationale studentenhuizen en zijn ook actief op de particuliere (vlottende) markt.

6.4 Gewenste aanpassingen en oplossingsstrategieën

Een effectieve aanpak van de tekorten aan huisvesting voor studenten vraagt om een voortvarende aanpak en een goede samenwerking tussen de verschillende partijen als de gemeente, corporaties, onderwijsinstellingen, particulieren, de aanbieders van tijdelijke huisvesting én de studenten(organisaties) zelf. Een adequate huisvesting voor buitenlandse studenten is een gezamenlijk belang.

Hieronder volgen de gewenste ontwikkelingen die ten goede moeten komen aan de huisvestingsmarkt voor de buitenlandse studenten in Groningen. Bij elke gewenste aanpassing staan ook mogelijke oplossingsstrategieën.

1. Er moeten kamers bij

Het meest evident. De capaciteit moet vergroot worden. Het aantal buitenlandse studenten is groeiende en deze groei zal zich de komende jaren voortzetten. De huidige capaciteit is niet voldoende voor de middellange- en lange termijn (zie onder andere paragraaf 6.2).

Mogelijke oplossingen:

- nieuwbouw; in principe een taak voor de corporaties en mogelijk ook voor de onderwijsinstellingen (zie paragraaf 2.2 en 3.2)

- aanpassing en of benutting van bestaande leegstaande gebouwen in de stad Groningen; dit is mogelijk via Bureau CareX²² en of de gemeente Groningen en corporaties
- vertragen van de sloopopgave; een taak voor de gemeente Groningen en de corporaties; studenten hechten relatief weinig waarde aan de staat van onderhoud van panden, meer van belang zijn de ligging en de huurprijs
- gemeubileerde kamers aanbieden bij particulieren; kan mogelijk worden gerealiseerd door het HO (ook kunnen de RUG en de HG particulieren (mogelijk financieel) aanmoedigen buitenlandse studenten een kamer aan te bieden)
- gemeubileerde kamers aanbieden bij corporaties; het vlottende bestand bij corporaties inzetten; realiseerbaar door het HO en corporaties (wel is er een beheervraagstuk)
- tijdelijke woonruimte creëren; zoals in de geest van Campus Nijenborgh (bijvoorbeeld naar het voorbeeld van de in de zomer van 2005 geplaatste containerwoningen op het Damsterdiep); realiseerbaar door de onderwijsinstellingen en de corporaties

2. Kamer- en prijsdifferentiatie

Uit de opgedane ervaringen in Reading blijkt dat studenten bereid zijn te betalen voor kwaliteit. In die stad is er dan ook een grote verscheidenheid aan kamers en faciliteiten. In Groningen blijkt dit minder. De 'buitenlandse student' bestaat niet; ieder heeft zijn eigen voorkeuren en mogelijkheden. De verscheidenheid die Reading aan huisvesting aanbiedt heeft Groningen niet. In Reading blijken de buitenlandse studenten maandelijkse huurprijzen over te hebben tot 750 euro (waar wel catering bij inbegrepen is). In Groningen liggen vrijwel alle huurprijzen zo rond de 260 euro, met uitschieters rond de 300 euro.

Uit hoofdstuk vier blijkt ook dat buitenlandse studenten die langer dan een jaar blijven minder tevreden zijn over hun accommodatie. Net als Nederlandse studenten is het aannemelijk dat ook buitenlandse studenten wooncarrière willen maken. Een grotere verscheidenheid aan kamers is welkom.

3. De standaard van het huisraad van de internationale studentenhuizen verbeteren

De meerderheid van de geënquêteerde buitenlandse studenten blijkt, met de huurprijs in ogenschouw nemend, enigszins ontevreden over de staat van zowel de kamerfaciliteiten als de algemene voorzieningen. Dit gaat ten koste van het woongenot.

²² Een bureau dat leegstaande panden beheert en goedkoop verhuurt. Leegstand wordt op deze wijze omgezet in woon- en werkruimte. Het bureau beheert enkele honderden gebouwen.

4. Potentiële en of aankomende buitenlandse studenten beter informeren over de huisvestingsmogelijkheden in Groningen door middel van een gestroomlijnde website

Buitenlandse studenten wensen meer specifieke informatie over de huisvestingsmogelijkheden. Hoe beter men van te voren op de hoogte is, hoe kleiner de kans dat het aangeboden niet aan de verwachtingen voldoet. Dit is een taak voor het HO in samenwerking met de RUG en de HG. Het verdient ook aanbeveling dat de andere betrokken partijen als bijvoorbeeld de gemeente en corporaties naar deze websites verwijzen. Naar het voorbeeld van Reading zou ook elke "International Student House" in Groningen een eigen website kunnen hebben.

5. Een betere registratie van buitenlandse studenten

Dit rapport wijst uit dat het cijfermateriaal aangaande buitenlandse studenten van de RUG en de HG niet optimaal is. Informatie over aantallen, maar ook typen buitenlandse studenten inclusief hun woonsituatie zou ten goede komen aan de prognoses en de opvang als geheel. Te denken valt aan monitoring van informatie aangaande de verhouding diplomastudent/uitwisselingsstudent; de wooncarrière die zij tijdens hun Groninger verblijf maken en percentages aangaande studieduur (hoeveel buitenlandse studenten halen hun diploma binnen de programmaduur?).

Dergelijke informatie zou duidelijkheid kunnen verschaffen waar de buitenlandse studenten gedurende hun verblijf in Groningen gehuisvest zijn. Zo kunnen er patronen zichtbaar worden waar men in toekomstige beleidsmaatregelen rekening mee kan houden.

De RUG en de HG zouden er verstandig aan doen afspraken te maken over een definiëring van de buitenlandse student en een vaste peildatum te nemen in het licht van het door hen opgerichte en gesubsidieerde HO en de UHG.

De initiatieven van enkele RUG-faculteiten om zelf voor huisvesting te zorgen voor enkele van hun studenten is begrijpelijk, maar komen niet ten goede aan het overzicht.

6.5 Corporatie In

Corporatie In kan een bijdrage leveren aan de huisvestingsmarkt voor buitenlandse studenten door nieuwe kamerpanden te realiseren, bestaande gebouwen tot kamerpanden te verbouwen, leegstaande gebouwen beschikbaar te stellen, de sloopopgave te vertragen en of tijdelijke woonruimte te creëren.

Leegstandsrisico's zijn gering. Dit rapport heeft aangetoond dat de stad Groningen een behoorlijke groei buitenlandse studenten kan verwachten. De hoeveelheid benodigde kamers hangt van vele factoren af. De drie scenario's schetsen hier een beeld.

Het aandeel buitenlandse studenten dat langere tijd in Groningen verblijft, zal naar verwachting zowel absoluut als relatief toenemen. Qua woonwensen verschillen deze studenten niet veel van de Nederlandse student. Een centrale locatie of een locatie nabij de onderwijsgebouwen wordt in hoge mate gewaardeerd. Het zuiden van de stad blijkt het minst in trek; investeringen aldaar zijn niet aan te raden. Waar Nederlandse studenten steeds meer waarde hechten aan een zelfstandige kamer, geven buitenlandse studenten meer een voorkeur voor onzelfstandige gemeubileerde kamers. Een gemeenschappelijke ruimte en toegang tot het Internet worden in hoge mate gewaardeerd.

Kamer- en prijsdifferentiatie zijn aanbevelenswaardig. Er bestaan vele typen buitenlandse studenten met elk hun eigen woonwensen en bestedingsruimte.

Er liggen ook mogelijkheden voor samenwerking met andere stad Groninger corporaties. Mogelijk afwijkende visies zouden moeten wijken voor het algemene belang; een goed functionerende kamermarkt voor (buitenlandse) studenten. Daarnaast ligt een diepgaandere samenwerking met het HO voor de hand, waarbij het HO bijvoorbeeld gebruik kan maken van het bestand van de corporatie en daar bijvoorbeeld gemeubileerde kamers aanbiedt.

7. Conclusie

Dit afsluitende hoofdstuk onderstreept de belangrijkste punten uit de voorgaande hoofdstukken.

Dit rapport pleit voor een realisering van meer (verschillende types) kamers, een verbetering van het huisraad en meer en vooral betere informatie over de huisvestingsmogelijkheden voor aankomende buitenlandse studenten in Groningen.

De huidige capaciteit blijkt niet voldoende gezien er nog altijd (ook in september 2005) naar noodopvang gegrepen wordt. Bovendien blijkt de geboden huisvesting niet altijd geschikt en voldoet deze niet altijd aan de verwachtingen van de buitenlandse student. Aan die verwachtingen zou ook beter voldaan kunnen worden wanneer er betere informatie beschikbaar gesteld wordt betreffende huisvestingsmogelijkheden.

Opvallend zijn de telkens afwijkende cijfers in nota's, rapporten, beleidsstukken, krantenberichten enzovoort. Vooropgesteld blijkt het lastig prognoses te maken gezien de vele onzekere factoren. De registratie van aantallen buitenlandse studenten blijkt bij beide onderwijsinstellingen, en dan in het bijzonder de HG, niet optimaal. Hier is nog winst te boeken. Het invoeren van eenzelfde definities en peildata zou al een stap in de goede richting zijn.

Uit een rondgang langs enkele RUG-faculteiten bleek een zekere mate van ongerustheid over de huisvesting van hun buitenlandse studenten te bestaan. Belangrijker nog, op een hogere schaal blijkt het vertrouwen tussen de centrale regie van de RUG en de faculteiten niet optimaal. Het gaat hier voornamelijk om een gebrekkige informatievoorziening richting de faculteiten. Het verschillende beleid dat de RUG en de HG voeren lijkt een adequate opvang van buitenlandse studenten ook niet in het voordeel te werken. Het door beide onderwijsinstellingen opgerichte en gefinancierde HO kan een student van de HG niet eenzelfde behandeling geven als een RUG student. Het gaat hier voornamelijk om kameraanbod en doorberekening van kosten.

Er zijn vele actoren met deze materie gemoeid. Via verschillende overlegplatformen hebben zij veelvuldig contact. Allemaal voor dat ene doel; de buitenlandse student een geschikt onderdak bieden.

Bijlagen

Interviews (Groningen)	pagina 55
Interviews (Reading)	pagina 55
Benaderde RUG-faculteiten aangaande het prognosesysteem	pagina 55
Het enquêteformulier gebruikt door de Group Project	pagina 56
Het vragenformulier gebruikt voor de RUG-faculteiten	pagina 59

Interviews (Groningen)

- De Vries, Jolanda – 9 juli 2004
Coördinator van de SHBS-G/HO
- Jurriëns, Theo – 22 september 2004
Voorzitter SHBS-G en Facultair medewerker internationalisering Faculteit der WN
- Stol, Linda - 9 september 2004
Beleidsmedewerker Wonen (studenten), Gemeente Groningen
- Van der Werf, Els – 20 september 2004
International Relations Manager en Socrates Institutional Co-ordinator van de Hanzehogeschool
- Wolthuis, Jan – 26 augustus 2004
Beleidsmedewerker afdeling studentenzaken, Rijksuniversiteit Groningen

Interviews (Reading)

- Bowlby, Sophie – november 2004
Department of Geography, University of Reading
- Dickinson, Kay – 30 november 2004
Accommodation Officer, University of Reading
- Goodall, Brian – oktober 2004
Department of Geography, University of Reading
- Nunnerley, Caroline – 3 november 2004
Senior International Officer, University of Reading

Benaderde RUG-faculteiten aangaande het prognosesysteem

- Faculteit der Letteren – 18 maart 2005
De Vries, Anja (International Office)
- Faculteit der Rechtsgeleerdheid – 21 maart 2005
Van Dort, Astrid en Siccama, Marloes (International Office)
- Faculteit der Economische Wetenschappen – 11 april 2005
Blink, Ina (Study Abroad Advisor)
- Faculteit PPSW – 20 april 2005
Van Ouwerkerk, Rob (hoofd facultaire dienst onderwijs)

Het enquêteformulier gebruikt door de Group Project

***International Student Housing Questionnaire
November 2004***

Queries: E-mail- internationalstudenthousing@hotmail.com

What is the postcode of your current accommodation? _____

1. At which institution in Groningen do you study?
Hanzehogeschool (Hogeschool van Groningen)
Rijksuniversiteit Groningen (University of Groningen)
2. What do you study (e.g., Economics) _____
3. What kind of student are you?:
Exchange student (you will not get a degree in Groningen)
Bachelor (undergraduate) student (you aim for a Bachelor degree in Groningen)
Master (graduate) student (you aim for a master degree in Groningen)
PhD student (you aim for a doctorate degree in Groningen)
4. When did you start your educational program in Groningen?
(month and year) _____
5. When do you expect to finish your educational program in Groningen?
(month and year) _____
6. Sex: Male Female
7. Age: _____ years old
8. What is your nationality? _____
9. In which country is your present university (exchange students)
or previous university (degree students) located? _____
10. In what type of housing do you live in Groningen?:
International Student House
Dutch Student House
Private accommodation
11. How do you judge the quality of information you received about your accommodation
options prior to your arrival in Groningen?:
very good
good
sufficient
poor
very poor
12. Did you have enough information on housing opportunities in Groningen to make a good
choice in your application process?
yes
no

13. Were your expectations of the following met when you arrived?:

size of room	yes	partially	no
quality of room	yes	partially	no
amount of facilities in room	yes	partially	no
quality of facilities in room	yes	partially	no
amount of shared facilities	yes	partially	no
quality of shared facilities	yes	partially	no
location in the city of Groningen	yes	partially	no
flexibility in rental contract	yes	partially	no

14. Please fill in the table below (place **ONE** 'X' in one of the columns A, B and C)

	A I have	B I do not have and do not want	C I do not have but would like to have	if you choose column C: How much more rent per month would you be willing to pay in order to have this?
own room				
shared room				
own bathroom				
shared bathroom				
common room				
kitchen				
internet				
telephone				
TV				
bicycle parking				
furniture				
student manager				

15. How much rent do you currently pay for your accommodation in Groningen? _____

Compared to your student accommodation at home, is your accommodation in Groningen:

more expensive - is the difference acceptable for you? yes no

more or less priced the same

less expensive

16. Is your present accommodation in Groningen suitable to you?

yes

no, because _____

17. Please rate your satisfaction with the following
(1 = lowest level of dissatisfaction, 5 = highest level of satisfaction)

Distance to your classrooms _____
Distance to faculty and central library _____
Distance to city centre _____
Distance to supermarkets/ other shops etc _____
Distance to bars & restaurants _____

18. If you had the choice would you live with
only students with your own nationality
only international students
a mixture of Dutch and international students
just Dutch students
19. Would you prefer to live with students (Dutch or international) of a similar program level?
(for example: if you are an undergraduate student, would you prefer to live with only other undergraduate students?)
yes
no
it does not matter
20. Do you expect to stay in Groningen longer than 1 year (or are you already staying in Groningen longer than 1 year)?
yes - please continue with question 21
no - please continue with question 22
21. If you have been accommodated through the Housing Office (or the SHBS-G), you can only be accommodated for a maximum period of one year.
- a. Would you rather want (or would you rather have wanted) to extend your housing arrangement with the Housing Office? yes no
- b. Do you expect it to be easy (or have you found it to be easy) to find suitable student housing outside the Housing Office? yes no
22. Let's assume that you would have an opportunity to easily (without costs) move into an other accommodation in the city of Groningen.
- a. Would you indeed move to another accommodation? yes no
- b. What would be the main reasons for NOT moving to another accommodation?
quality of present accommodation
location of present accommodation
friends I made at the present accommodation
price level of present accommodation
other (please specify) _____
- c. What would be the main reasons for moving to another accommodation?
quality of present accommodation
location of present accommodation
friends I made at other accommodation
price level of present accommodation

other (please specify) _____

23. What would be the best location/neighborhood for you to live in Groningen? _____

24. Do you have any other comments or suggestions on the housing of international students in Groningen?

Het vragenformulier gebruikt voor de RUG-faculteiten

VRAGENFORMULIER FACULTAIRE MEDEWERKERS INTERNATIONALISERING

[introdactie: vragen in kader van onderzoek naar huisvesting buitenlandse studenten]

1. Wat betreft het opgave systeem van het aantal te verwachten aantal buitenlandse studenten.

1a. Is uw faculteit tevreden over het huidige systeem, waarbij in het najaar een prognose gedaan moet worden voor het komende studiejaar en een wat ruimere prognose voor het daaropvolgende studiejaar?

1b. Wanneer het een faculteit duidelijk wordt dat er zich door welke omstandigheid dan ook plots meer of juist minder buitenlandse studenten zich aan- of afmelden, dient dat doorgegeven te worden. Hoe werkt dit in de praktijk?

2. Een faculteit dient prognosecijfers door te geven. In hoeverre is dit mogelijk, in andere woorden, hoe betrouwbaar bleken die prognoses de laatste jaren?

3. Waar worden de opgaven op gebaseerd?

4. Toekomstige verwachting aantal buitenlandse studenten in de komende 5 jaar?
- groei, stabiel of daling?
- in welke mate? (in termen als >10%, 20% e.d.)

5. Is er een patroon waarneembaar bij de recentelijk aangetrokken buitenlandse studenten, in de zin van type student (diploma, uitwisseling, PhD) en lengte verblijf? Trends?

6. Is uw faculteit tevreden met de wijze waarop de centrale regie met de prognoses omgaat?

7. Hoe oordeelt u het functioneren van de Housing Office?

8. Algemene gedachte over huisvesting buitenlandse studenten (bijvoorbeeld: de opgave van het HO in 2005: 738)?

Referenties

Accommodation Office (Reading), 2004

Aha! Marktonderzoek; *Online enquête Kamerzoekenden 21juni t/m 5 juli 2004*

BISON (Beraad Internationale Samenwerking Onderwijs Nederland), Bison Monitor van internationale mobiliteit in het onderwijs, 2002

BISON (Beraad Internationale Samenwerking Onderwijs Nederland), Bison Monitor van internationale mobiliteit in het onderwijs, 2003

Dickinson, 2004 (zie bijlage)

Gemeente Groningen – Dienst ROEZ Afdeling Wonen, Studentenhuisvesting Nu en Straks, 2003

Gemeente Groningen – Dienst ROEZ Afdeling Wonen, monitor studentenhuisvesting, 2005

Gemeente Groningen, Studentenhuisvesting nu en straks, 2003

Goodall, 2004 (zie bijlage)

Home Sweet Home, 2003

In - Verslag projectgroep Studenten, 2004

In & SHBS-G/HO (overleg), 2004

International Student Housing Group Project, 2004

De Vries, 2004 (zie bijlage)

Nunnerley, 2004 (zie bijlage)

RUG (College van Bestuur), *RUG: internationaal gezien, een discussienota van het College van Bestuur over internationalisering* (2000)

RUG (College van Bestuur), *voortgang huisvesting buitenlandse studenten* (2005)

RUG (College van Bestuur), *Notitie "Stand van zaken internationalisering* (2005)

RUG, Jaarverslag 2003

RUG, Jaarverslag 2004

SHBS-G – Jaarverslag, 2003

Stuurgroep Strategische Communicatie van de RUG, In focus brengen –
Strategisch communicatiebeleid Rijksuniversiteit Groningen 2004 – 2010
In opdracht van het College van Bestuur van de RUG, 2004

UHG, Evaluatierapport (2004)

Universiteitskrant (UK) - RUG Katernen, 2002

Universiteitskrant (UK34), 2 juni 2005

Universiteitskrant (UK35), 9 juni 2005

Van der Werf, 2004 (zie bijlage)

Websites:

- Housing Office [<http://www.housingoffice.nl>]
- In [<http://www.in-groningen.nl>]
- University of Reading [<http://www.reading.ac.uk>]